

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у пятніцы

Тэрмінова ў нумар: шок

Міністэрства інфармацыі прыпыніла на тры месяцы выхад «Белорусской деловой газеты». Гэтае рашэнне было прынятае паводле прадстаўлення Генэральнай пракуратуры, якая рэкамэндавала неадкладна спыніць публікацыю газеты. Міністэрства інфармацыі пасылаецца на артыкулы 5 і 16 Закону аб друку: у артыкулах «Панскі імідж» і «Дзе лявонаўскія мільёны» міністэрства ўбачыла абразу кіраў-

ніка дзяржавы ў адным і публікацыю матэрыялаў сьледства і суду да сканчэння справы ў другім. Выдавец «БДГ» Пятро Марцаў аспрэчвае вынесеныя газэце папярэджанні і абяцае, што газета ўсё ж выйдзе на наступным тыдні. Журналісты рыхтуюць аўторкавы нумар. Чацьвярговы нумар «БДГ» з'явіўся толькі ў Інтэрнэце (www.bdg.by). Мы будзем інфармаваць чытачоў пра разьвіццё сытуацыі.

Бэрлінская опэра на вершы Быкава

А.Лукашэнка зноў даў асечку на культуры.

старонка 11

Бульба выбухае

Палітычны расклад-2003 і пэрспэктывы-2006

Магчыма, разам з пытаньнем пра падаўжэньне прэзыдэнцкіх паўнамоцтваў на плейсцыт будзе вынесенае пытаньне аб інтэграцыі Беларусі ў Эўразьвяз. Такі варыянт перастаў быць неймаверным з таго моманту, як стаў ясны прывал гульні з «канстытуцыйным актам саюзнай дзяржавы».

Хоць улада мае неабмежаваную колькасьць сцэнараў кіраваньня сытуацыяй, у доўгатэрміновай пэрспэктыве Беларусь непазьбежна чакае эпізод палітычнай і сацыяльнай нестабільнасьці, нават хаосу, бо цяперашняя сыстэма не гарантуе перадачы ўлады пераемніку і зьмены пакаленьняў.

Аналіз палітычнае сытуацыі ў артыкуле Віталія Сіліцкага «Палітычны расклад-2003 і пэрспэктывы-2006» на старонках 6–7, камэнтар Паўла Севярынца пра бягучы палітычны момант на старонцы 2, замежнапалітычны кантэкст у ацэнках Зьдзіслава Найдэра — старонка 4.

Пра нацыянальную выключнасьць беларусаў,

якая заключаецца ў тым, каб ня быць падобнымі ні на адзін нармальны народ сьвету, а найперш — каб ня быць падобнымі на сябе саміх

«Любі чужое аж да пакланеньня, сваё любі — да самазабыцьця», — сказаў паэт. Так яно ў нас і было за савецкім часам. Праўда, з усяго чужога пакланяліся мы толькі Расеі, яе вялікай культуры, яе праўдзівай гістарычнай дактрыне, яе магутнай мове. Але і сваё — любілі. Часам літаральна — да самазабыцьця, гэта значыць забываючы родную мову, гісторыю і культуру. Так было да 1995 году, да першага рэфэрэндуму, калі ўсё дзяржаўнае ў нас стала люстэркам прыватных густаў Аляксандра Лукашэнка. Зь ягоным прыходам сваё любіць перасталі. Сваё нараклі чужым, нацыяналістычным, бээнэ-фаўскім і ўжо ніяк не дзяржаўным. Затое да самазабыцьця закахаліся ў Расею, яе культуру, яе гістарычную дактрыну, яе мову.

У нас як нацыі і ў нашай дзяржавы цяпер нічога свайго няма. Мы вызваліліся ад яго гэтаксама, як ад свайго навязьлівага вясковага паходжаньня вызваліліся нашы гараджане першага пакаленьня. Яны ўсімі сіламі імкнуліся «разгаварываць па-гарадзкому» і страшна саромеліся, калі ў іхнай гаворцы праскочваў беларусізм. Ці ня кожны беларус майго пакаленьня згадае, як цяжка пасяля летніх канікулаў, праведзеных у вёсцы, зь яго выбівалі гэтыя мілыя «г» і «ч», што імгненна прыставалі да языка, нібы пакліканьня аднекуль з глыбіні нашых дзіцячых душ.

Працяг артыкулу Сяргея Дубаўца на старонцы 2.

СКАНДАЛ

Коласа гоняць зь ліцэю Коласа

У Нацыянальным дзяржаўным гуманітарным ліцэі імя Якуба Коласа суматня. 28 траўня намесьнік міністра адукацыі Казімер Фарына прадставіў выкладчыкам новую дырэктарку — Тамару Шчарбачэвіч. Паводле загаду міністэрства, яна распачынае працу з 29 траўня. Стваральнік і нязьменны кіраўнік ліцэю Ўладзімер Колас можа пакінуць ліцэй.

Фактычна У.Колас выконваў дырэктарскія абавязкі, але фармальна лічыўся намесьнікам дырэктара — такія былі ўмовы джэнтльмэнскага пагадненьня між ліцэем і былым міністрам Стражавым, складзенага пад ціскам сумнапамятнага Замяталіна.

Паводле словаў К.Фарыны, агулам міністэрства разглядала 10 кандыдатураў на пасаду дырэктара. Была сярод іх і кандыдатура У.Коласа, але яна «не за-даволіла кіраўніц-

тва». Т.Шчарбачэвіч нарадзілася ў Койданаве, мае дзеве вышэйшья адукацыі: культасветработніцы (БУК) і гісторыка (БДПУ імя Танка). Працавала настаўніцай, потым намесьніцай дырэктара СШ №68, кіравала СШ №172. Паўтара году таму стала начальніцай аддзелу прагназаваньня разьвіцця адукацыі пры абласным мэтадычным кабінэце.

Новая кіраўнічка прыйшла ў ліцэй пад самае заканчэньне навучальнага году, што вялікая рэдкасьць. Праўдападобна, гэта вынік раздражненьня дзейнасьцю Ўладзімера Коласа, які за апошні час зладзіў Усебеларускі сход інтэлігенцыі і ўвайшоў у аргкамітэт руху «За годнае жыцьцё».

Канфлікт мае даўнія карані: яшчэ ў 1998 г. чыноўнікі хацелі забраць у навучальнай установы будынак і памянць кіраўніцтва, але навучэнцы з бацькамі распачалі доўгую кампанію пратэсту і перамаглі. Пяць гадоў доўжылася замірэньне: улады не чапалі гэтай узорнай беларускамоўнай установы, што рыхтуе гуманітарную эліту, але пасада дырэктара заставалася вакантнай.

У сераду адбылася сустрэча новапрызначанай дырэктаркі з настаўнікамі. Т.Шчарбачэвіч паказала сябе ня самым прывабным чынам. Гаварыць па-беларуску ёй было складана — зьбівалася на расейскую, а на закіды адказвала: «У нас в гасударстве дзвужычые, і яго нікто не отменял». Да гэтага візыту яна ні разу не была ў ліцэі й нават не азнаёмілася з статутам установы.

Адзін зь ліцэістаў сказаў мне: «Нам зьмены недаспадобы. Колас файны дзядзька. У чацьвер мы разьвесім па ўсім ліцэі лэзунгі «Чужая мачыха горшая за роднага бацьку». Для Міністэрства гэта можа стаць неспадзяванкай. Разьвязваючы пытаньне пры канцы траўня, яно яўна разлічвала, што перад экзаменаў ліцэісты не заварушацца.

Выкладчыкі ўспрынялі ў штыхі прызначэньне чалавека, чужога нацыянальнай культуры і трады-

цыям, што складаюць змест навучаньня і духу ліцэю. На іх думку, Мінадукацыі дзеля нейкіх сваіх кабінэтных разборак правакуе зрыў выпуску элітнае нацыянальнае школы, сьведама падсылаючы кіраўніком неспэцыяліста ў гарачы экзаменацыйны час.

Улады хацелі б падштурхнуць выкладчыкаў да арганізаванага груповага сыходу з установы, мяркуючы, што сьледам за імі сыдуць і вучні-завадатары. Такая задача спрашчаецца тым, што ў ліцэі ня больш за 15 штатных выкладчыкаў, астатнія 20 — сумяшчальнікі, выкладчыкі ўнівэрсытэтаў, супрацоўнікі Акадэміі навук, якія і складаюць галоўны навуковы патэнцыял ліцэю, але фінансава ад выкладаньня на Кірава, 21 ня дужа залежаць.

У цяперашняй сытуацыі, на думку У.Коласа, апошняе слова павінна быць за выкладчыцкім калектывам ліцэю. Сам заснавальнік кажа, што прыме волю калегаў. Але пры гвалтоўным прызначэньні новага дырэктара Колас сьдззе.

На бацькоўскім сходзе вырашана зьвярнуцца да прэм'ера Навіцкага з просьбай адмяніць загад Міністэрства. Бацькі мелі распачаць пратэсты ў чацьвер. А галоўнае слова, паводле Статуту, — за Радай ліцэю, у якую ўваходзяць і выкладчыкі, і бацькі, і вучні. Менавіта яна ў 1998 г. прыняла рашэнне аб масавым пратэсьце.

Аркадзь Шанскі

Зьдзіслаў Найдэр: «Беларусь можа ўвайсьці ў Эўразьвяз хутка»

На запрашэньне Шуманаўскага таварыства Менск наведваў Зьдзіслаў Найдэр. Ягонья «рэгаліі» можна пералічваць доўга: сябар Нацыянальнай рады эўрапейскай інтэграцыі Польшчы, былы дарадца прэзідэнта Леха Валэнсы, былы кіраўнік Польскай службы радыё «Свабодная Эўропа», адзін зь лідэраў антыкамуністычнай дэмакратычнай апазыцыі, дасьледчык творчасьці Джозэфа Конрада, прафэсар Апольскага ўнівэрсытэту...

У Менск ён трапіў амаль на свае... угодкі: 23 траўня 1983 г. вайсковы трыбунал Польшчы завочна вынес яму сьмяротны вырак. «Я жыў пасья гэтага прысуду ўжо дваццаць гадоў, і гэта надае мне аптымізм», — пасьміхаецца прафэсар.

Падчас свайго побыту ў Менску сп.Найдэр выступіў зь лекцыямі на тэму польскай і агульнаэўрапейскай усходняй палітыкі. Вось ягоныя асноўныя думкі ў сьціслым перакладзе «НН».

Тры ўсходнія палітыкі

Пасьля пашырэння Эўразьвязу ён будзе суседзіць зь Беларусіяй, Украінай, Расеяй і Малдовай. Гэта чатыры дзяржавы ў трох катэгорыях. Адна дзяржава — Расея — ня можа быць і ня будзе кандыдаткай у Эўразьвяз. Ёсьць дзьве дзяржавы, якія хочуць быць кандыдаткамі: Малдова і Украіна. І ёсьць Беларусь, якая сур'ёзна не выказвалася наконт свайго сяброўства ў Эўразьвязе.

Паміж Польшчай і Эўразьвязам точыцца дыскусія наконт таго, колькі ўсходніх палітык павінна быць — адна, дзьве ці тры. Чэхі, славакі і вугорцы лічаць, што хутчэй павінна быць адна палітыка. І многія іншыя краіны Эўразьвязу лічаць таксама. Здаецца, такая палітыка мае падтрымку сёньня і ў Злучаных Штатах.

У Польшчы пераважае меркаваньне, што павінна быць дзьве альбо тры ўсходнія палітыкі. Дзьве: адна — у дачыньні да Расеі, другая — да трох астатніх дзяржаваў. І другая палітыка мусіць мець 2 пункты, бо нельга аднолькава ставіцца да тых, хто дэкларуе сваю ахвоту да Эўразьвязу, і тых, хто нічога не дэкларуе.

Некаторыя палітыкі кажуць пра пашырэнне ЭЗ аж да ўлучэньня Расеі, як нядаўна заявіў Бэрлюсконі. Але гэта несур'ёзна, гэта нерэальна. Расея ня можа быць сябрам Эўразьвязу, яна проста завялікая.

Ці ў Эўропу, ці ў Саюз з Расеяй

Беларусь — не такая вялікая дзяржава, як Украіна, і таму яна магла б хутчэй увайсьці ў Эўразьвяз. Але ці

можа Беларусь прэтэндаваць на кандыдацтва ў Эўразьвязе, адначасова ўваходзячы ў саюзную дзяржаву з Расеяй? Адно выключае другое. Ані Польшча, ані ЭЗ ня хочуць умешвацца ва ўнутраныя справы Беларусі. Але Рада Эўропы не прызнае тых «саюзных» дамоваў — лічыцца, што беларусы яшчэ ня мелі гістарычнага шанцу свабодна выказаць сваю волю.

Ёсьць і іншае меркаваньне, менш пашыранае: калі нешта адбываецца ў Беларусі, трэба хуценька націснуць на Маскву, каб ужо тая паўплывала на беларускія працэсы. Падобная палітыка азначае, што ўсё ўжо загады вырашана і можна гавя-

а ён папрасіў — у Гданьску, бо хацеў мець акно ў сьвет. Гэта быў для мяне сыгнал, што апаратчыкі таксама могуць думаць.

Найлепш — суседзкае радыё

Што варта разьвіваць дзеля дэмакратызацыі грамадства: радыё альбо тэлевізію? Тэлевізія каштуе значна болей, чым радыё. Але хто будзе працаваць на такім радыё? Гэта вельмі вялікае пытаньне. Я маю досвед, бо працаваў на радыё «Свабодная Эўропа». Ці многа людзей рызыкне працаваць на такую станцыю, каб тут іх успрымалі як шпіёнаў?

Паасобныя народы і нават рэгіёны могуць разьвівацца самастойна. Паколькі вайна паміж краінамі Эўразьвязу немагчымая, рэгіянальныя адорэньнны будучь квітнець. Гэтак, каталёнцы могуць мець аўтаномію ў рамках Гішпаніі, бо гэта нікому нічым не пагражае. Тыя самыя бэльгійцы, напрыклад, ужо практычна падзяліліся напалам: валёнцы —

сваіх студэнтаў вучыцца сюды ці ва Украіну.

Сярод дасягненьняў польскай усходняй палітыкі я б назваў фармаваньне грамадзкай думкі. Палякі лічаць, што нашая краіна павінна падтрымліваць імкненьне суседзяў да незалежнасьці. На вялікі жаль, у нас было шмат добрых дэкларацыяў у кірунку разьвіцьця такой палітыкі, але на яе выдаткоўвалася мала грошай.

Між вялікіх зьвяроў

Супрацоўніцтва Польшчы з Злучанымі Штатамі не пагражае тэрытарыяльнай цэласьці Беларусі, як гэта

АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

рыць толькі з адной дзяржавой, а другой ня браць пад увагу.

Візавы рэжым

Палякі зацікаўлены ў тым, каб у Беларусь можна было лёгка прыязджаць. Тут, пад Наваградкам, нарадзіўся Міцкевіч... Але выглядае, што беларускі ўрад не зацікаўлены ў тым, каб беларускія візы было лёгка атрымаць. Добра, што лягчэй за іншых можна праехаць навукоўцам, студэнтам. Але ж каб ня задурылася так, як у Польшчы да 1989 г.: заходнія ўрады прызначалі стыпэндыі, а польскі ўрад не даваў людзям замежных пашпартоў.

Апаратчыкі могуць думаць

На Захадзе пашыраная думка, што пасьля зьмены рэжыму ў Беларусі ўладу прыоймуць не прадстаўнікі апазыцыі, а тыя, хто сёньня круціцца ля ўлады. У іх ёсьць галава на плячах, і яны ведаюць, дзе медам намазана. Памятаю, 11 гадоў таму, падчас візыту прэм'ера Кебіча ў Варшаву, зайшла гаворка пра адкрыцьцё консульства. Мы думалі, што ён хоча мець консульства ў Беластоку,

Я маю іншую ідэю — узмаціць сыгнал польскіх рэгіянальных тэлестанцыяў (Ольштын, Беласток), каб іх можна было прымаць у Беларусі. Хай бы беларусы глядзелі і параўноўвалі сваё жыцьцё з польскім. Гэта палітычна й эканамічна няцяжка зрабіць. Гэта было б бліжэй вашым гледачам, чым праграмы Бі-Бі-Сі ці французскага пятага тэлеканалу, якія паказваюць жыцьцё далейшых краінаў. У Польшчы таксама паўсюдна можна глядзець, напрыклад, галандзкія ці ангельскія праграмы і ўяўляць, як выглядаюць іншыя краі. Радыёстанцыя «Вольная Беларусь» мелася ўзьнікнуць, але зьявіліся палітычныя перашкоды: яна будзе ўспрымацца як агрэсія.

Эўразьвяз — супольнасьць розных

І польскія правыя каталікі, зьвязаныя з радыё «Марыя», і левыя з «Самабароны» выказваюць аднолькавыя аргументы супраць уваходу краіны ў Эўразьвяз, кажа Найдэр. Маўляў, у Эўразьвязе мы страцім самаatoesнасьць. Але гэта абсурдны аргумент. У аб'яднанай Эўропе галандцы не зрабіліся больш падоб-

сабе, флямандцы — сабе.

Хто такі эўрапеец?

Няма эўрапейскай тоеснасьці паза нацыянальнымі тоеснасьцямі. Эўрапейскасьць існуе толькі ў нацыянальных культурах. Няма «эўрапейскіх калыханак» і «эўрапейскіх пахавальных звычайў».

Калі ў мяне пытаюцца, пачуваецца чалавек больш эўрапейцам ці галандцам, я кажу: гэта пытаньне кшталту таго, ці пачуваецца ён больш мужчынам ці самцом.

Усходняя палітыка зашкодзіў Ірак

Вялікая праблема польскай усходняй палітыкі ў тым, што ў яе вельмі слабыя інструмэнты. Наш уплыў на эўрапейскую палітыку апошнім часам зьменшыўся дзеля пазыцыі, якую Польшча заняла ў вайне з Іракам. Нашая ўсходняя палітыка стала ахвярай заангажаванасьці ў ірацкія справы. Мне проста шкада грошай, выдаткаваных на спецыяльныя трапічныя мундыры для нашых вайскоўцаў. Заміж таго мы маглі запрасіць некалькі тысяч студэнтаў з Беларусі ці Украіны альбо паслаць

«Эўразьвяз можна параўнаць з калёнія хамякоў, якія самі на сабе ставяць экспэрымэнт. Сярод іх ёсьць хамякі невялікія, ёсьць малюпасенькія, ёсьць сярэднія. Ёсьць адзін вялікі хамяк — Нямецчына, але ён сьцяўся ды ўдае, што ня большы за іншых. Але ва ўсёй гэтай калёніі няма супэрхамяка. Вось у НАТО ёсьць такі супэрхамяк: адзін дыктуе сваю волю ўсім астатнім. А ў Эўразьвязе такога супэрхамяка няма і быць ня можа. Вось чаму Расея ніколі ня ўвойдзе ў ЭЗ.»

некалькі дзён таму абвясьціла БелТА. Калі б нашая краіна трымалася ў гэтым пытаньні тае ж пазыцыі, што й ЗША, гэта прывяло б да зьмяняньня зацікаўленасьці польскага ўраду ў праблемах усходніх суседзяў. Эўрапейцаў — французў, фінаў, немцаў — яшчэ можна ўгаварыць падтрымаць супрацоўніцтва паміж Польшчай і Украінай, Польшчай і Беларусіяй без удзелу Расеі, але амэрыканцаў на гэта ўгаварыць цяжка. Вялікія зьвяры любяць размаўляць зь вялікімі зьвярамі. Палітыка Вашынгтону заўжды будзе арыентавацца на дыялёг з Масквой.

Якія краіны маглі б падтрымаць Польшчу ў яе ўсходняй палітыцы? Думаю, нам трэба найперш працаваць зь Нямецчынай і Францыяй. Праўда, яны маюць традыцыю сваёй спецыфічнай палітыкі што да Расеі, і я ня ведаю, ці ўдасца іх пераканаць у неабходнасьці шматузроўневай усходняй палітыкі. Разам з тым, краіны Эўропы вельмі хваравіта сочаць за захаваньнем праваў чалавека, і тут Расея выявілася ня дужа добрай вучаніцаю. Яна далёка ня ўзор. Гэта дае магчымасьць патлумачыць краінам Эўразьвязу, што нельга ва ўсходняй палітыцы арыентавацца толькі на яе.

Занатаваў АШ

30 траўня пятніца

● БТ
6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00 Навіны.
6.10, 7.10 Добрай раніцы, Беларусь!

21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
21.45 Навіны рэгіёну.
22.50 Зона Ікс.
23.15 Дэтэктывы «Макс і бляхары» (Францыя).

14.40 «Бітлборгі». Тэлесэрыял.
15.00 «Чалавек-пауук». Мультисэрыял.
16.20 Кіно: кінараман «Вечны поклін», 1-я сэрія.

9.50 Камэдыйны баявік «Забойная сіла: Роля другога плану».
10.45 Прэм'ера АНТ: «Бяз тэрміну даўнасыці». «Брудныя танцы». Дак. дэтэктывы.

Гала-канцэрт у Марынінскім тэатры.
● НТВ
9.00 «Сёння раніцай».
9.20 Надвор'е на заўтра.
9.25 «Найноўшая гісторыя. Санкт-Пецярбург. Пасьведчаньне на права жыхарства».

17.55 Да 300-годзьдзя Санкт-Пецярбургу. «Паўднёныя сны».
18.25 Ток-шоў «Аркестравая яма».
19.05 «Дапамажыце Тэлеку».

31 траўня субота

● БТ
7.00, 12.00, 15.00 Навіны.
7.15 «Крыс Каларада». Мультисэрыял.
7.40 5 будаў.

11.20 «Рамонт».
11.35 «Філярманічны тыдзень».
11.40, 20.10 Тэлесэрыял: «Месца сусьрэчы зьмяняць нельга».

ных урачыстасьцях.
9.30 «Гарадок». Дайджэст.
10.00 «Сто да аднаго».
11.00 «Сам сабе рэжысэр».

16.50 «У вашым доме».
17.30 «Сфэры».
18.10 70-гадоў з дня нараджэння Г.Буркова. «Астравы».

21.20 «Амэрыканская рапсодыя». Маст. фільм (ЗША, 1997).
23.05 «Сага французскага шансону». Жыльбэр Бэко.

Францыі. Рэліян Гарос. Дзень 6-ы. Жывая трансляцыя.
16.30 Вяляспарт. Джыра д'Італія. 20-ы этап. Жывая трансляцыя.

31 траўня ў Міры адбудзецца навукова-практычная канфэрэнцыя на тэму «Матэрыялізм і духоўная культура замкаў Беларусі» і выстава партрэтаў князёў з роду Радзівілаў. У аднадзённым

1 чэрвеня нядзеля

● БТ
7.00, 12.00, 15.00 Навіны.
7.15 «Крыс Каларада». Мультисэрыял.
7.40 5 будаў.

яналаў сьвету. Антоніё Тарвэр — Мантэл Грыфін. Трансляцыя з ЗША.
23.10 Камэдэя «Некалькі дзён са мной» (Францыя).

22.20 Кіно: камэдэя «Рававаньне». Францыя, 1985.
0.15 «Навіны СНД».
0.20 Канцэрт «Сусьветныя зоркі».

Кубку сьвету па конным спорце.
18.15 КВК-2003. Вышэйшая ліга.
20.30 Контурсы.

● НТВ
8.55 Сэрыял «Каханьне ўдаўца».
9.50 «Вы будзеце сям'яйца!».
10.15 «Расьліннае жыццё».

рака».
13.55 Чорныя зіркi. Белыя плямы.
14.50 «Час музыкі». Тэлечасопіс.
15.15 Міжнародны дзень абароны дзяцей. «Маці Уладзімерская». Дак. фільм.

праграма ТВ з 30 траўня да 8 чэрвеня

2 чэрвеня панядзелак

● БТ

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00 Навіны.
6.10, 7.10, 8.10 Добрай раніцы, Беларусь!
9.10, 17.05 «72 гадзіны». Сэрыял.
10.05 Плянэта АРТ.
10.30 Кліп-абойма.
11.10, 21.55 «Каралева сэрцаў». Сэрыял.
12.15 Панарама: падзеі тыдня.
13.05 Тэлебаромэтар. Прагноз надвор'я.
13.20 Мэлядрама «Фруза» («Беларусь-фільм»)
14.50 Да 30-годзьдзя беларускай анімацыі. «Як дзед па дождж хадзіў». Мультфільм («Беларусьфільм»)
15.20 «Не зьявай!». Тэлеканал для дзяцей.
15.45 «Сузор'е надзей». Нацыянальны тэлевізійны конкурс юных талентаў.
16.10 Мультылюб.
16.50 5 цудаў.
18.25 Футбол. Чэмпіятат Беларусі. «Дынама» (Менск) — «Шахцёр» (Салігорск). Жывая трансляцыя.
20.30 3 дакладных крыніц.

20.45 Калыханка.
21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
21.45 Навіны рэгіёну.
22.50 Зона Х.
23.15 Начная размова.
0.15 Драма «Свой крыж».
2.55 Хакей. Кубак Стэнлі. Фінал. Жывая трансляцыя з ЗША.
5.35 Дак. фільм «Вяртаньне ў рай».

● СТБ

6.30 «Паўэр рэйджэрс, ці Магутныя рэйджэры». Тэлесэрыял.
6.55, 15.25 «Флінт — дэтэктыў у часе». Мультсэрыял.
7.20 «168 гадзін».
8.05 «Менск і менчукі».
8.10, 22.55 «Тэхналегія».
8.20 Кіно: камэдыя «Паштоўкі з краю прорвы». ЗША, 1990.
10.00 «Турпаход».
10.10 «Асабісты інтэрв'ю».
10.45 «Вар'яцкі сьвет». Дак. фільм.
11.25 «Народ супраць». Тэлегульня.
12.00 «Віно каханьня». Тэлеанвэла.
12.55 «Чыста па жыцці». Сэрыял.
13.30, 16.00, 19.30, 22.35 «24 гадзіны».
13.50, 18.35 «Правінцыялы». Тэлесэрыял.
14.40 «Дзятлов'с». Мультсэрыял.
15.00 «Чалавек-паук». Мультсэрыял.

16.15 Кіно: кінараман «Вечныя покліч».
17.55 «Меншчына. Людзі, падзеі, факты».
18.05 «Партрэт у інтэр'еры».
18.20 «Арт-экспрэс». Культурнае жыццё сталіцы.
19.50 «СТВ-спорт».
20.10 «Гульнявы рэфлекс».
20.20 «Добры вечар, маленькі...».
20.40 Кіно: Джон Траволта ў фантастычным баевіку «Поле бітвы — Зямля». ЗША, 2000.
23.05 «Навіны СНД».
23.20 «Сталічны футбол зь Сяргеем Сафар'янавым».
23.40 Кіно: фільм жахаў «Я ўсё яшчэ ведаю, што вы зрабілі мінулым летам». ЗША, 1998.

● Першы музычны канал

7.00 «Пад'ёмнік».
9.00, 22.00 «120/80».
9.10, 16.00 Рухач.
14.00 «ІнтэрАктыў».
17.00, 19.40, 22.10 УльтраМікс.
18.00 «Пра Fashion». Модная праграма.
19.30 People-mix.
23.00 МэгаМікс.

● АНТ

8.00, 9.00, 18.00, 20.30, 22.50 Нашы на-

віны.
8.05 Тэлеканал «Добрай раніцы».
9.05 Контурсы.
9.45 Камэдыйны баявік «Дзетсадаўскі паліцэйскі». ЗША, 1990 г.
11.35, 23.50 «Фабрыка зорак-2».
12.05 Сьледзтва вядзе Калабкоў.
16.00 Шматсэрыіны фільм «Дасье дэтэктыва Дуброўскага».
16.55 «Вялікае мышцё».
18.10 Чалавек і закон.
18.55 Чакай мяне.
20.00 Час.
21.00 Ток-шоў «Выбар».
21.45 Маст. фільм «Па той бок ваўкоў».
23.05 Тайны стагодзьдзя. «Зьніклая экспэдыцыя Ракфэлера».

● РТР

7.45 Камэдыя «Самалётам, цягніком, аўтамабілем» (ЗША). 1987 г.
9.30 «Экспэртыза».
9.40, 18.50 Весткі. Дзяжурная часць.
10.0, 19.00 Весткі.
17.50 «Камісар Рэкс». Тэлесэрыял.
19.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
19.50 «Дабранач, дзеці!».
19.55 Тэлесэрыял «Галоўныя ролі».
20.55 Прэм'ера. «Пані Перамога».

22.00 Ток-шоў «Весткі+».
22.30 «Дзяжурны па краіне». Міхаіл Жванецкі.
23.20 Вячэрні сэанс. Баявік «Дзэальная зброя» (ЗША). 1991 г.

● Культура

17.30 Навіны культуры.
17.50 «Парадак слоў». Кніжныя навіны.
17.55 Улада факту.
18.25 Да 300-годзьдзя Санкт-Пецярбургу. «Час сабору». Дак. сэрыял.
Фільм 7-ы. «Саакеўскі сабор».
18.55 «Дапамажыце Тэлеку».
19.05 «Маленькая вядзьмарка». Мультфільм.
19.30 Час музыкі.
20.10 А.Пушкін. «Завіруха». Тэлеспэтакль.
21.25 «Тым часам».
22.05 Ток-шоў «Школа зласлоўя».
23.00 Навіны культуры.
23.25 «Начны палёт».

● НТВ

9.00 «Сёньня раніцай».
9.20 Надвор'е на заўтра.
9.25 «Надоечы» зь Леанідам Парфёнавым.
11.00, 16.00 «Сёньня» з Вольгай Бяловай.
14.35 «Ток-шоў «Прынцып даміно»».
16.30 «Жаночы погляд».

17.10 «Увага. Вышук!».
18.00 «Сёньня» з Таццянай Мітковай.
18.35 Сэрыял «Скарбы мёртвых».
19.45 «Дальнабойнікі. Расейскі канвой».
21.00 «Краіна і сьвет».
21.40 Сэрыял «Сэкс у вялікім горадзе» (ЗША).
22.20 «Жывы Пушкін». Праграма Л.Парфёнава. Частка першая.
23.25 «Сёньня».

● Эўраспорт

9.30 Футбол. Кубак нацыі. Кубак Францыі. Фінал. Паўтор.
11.00 Тэніс. Легенды Ралян Гароса. Сэлэш-Граф. Паўтор.
12.00 Тэніс. Легенды Ралян Гароса. Граф-Хінгі.
13.00 Тэніс. Адкрыты чэмпіятат Францыі. Ралян Гарос. Дзень 8-ы. Жывая трансляцыя.
21.00 Тэніс. Адкрыты чэмпіятат Францыі. Ралян Гарос. Дзень 8-ы.
22.00 Тэніс. Адкрыты чэмпіятат Францыі. Ралян Гарос. Дзень 8-ы. Спецыяльны агляд.
23.00 Эўрагалы. Футбольны часопіс.
0.45 Футбол. Спецыяльны агляд.
1.15 Веславаныне. Чэмпіятат сьвету. Мілян.

3 чэрвеня аўторак

● БТ

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00 Навіны.
6.10, 7.10 Добрай раніцы, Беларусь!
8.10 «Паварот ключа». Сэрыял.
9.10, 17.10 «72 гадзіны». Сэрыял.
10.05 Існасьць. Духоўная праграма.
10.30 «Пары і дуэты». Дак. сэрыял.
10.55 3 дакладных крыніц.
11.10, 21.55 «Каралева сэрцаў». Сэрыял.
12.15, 14.30 Добры дзень, Беларусь!
13.05 Сацыяльная драма «Сын старшыні». («Беларусьфільм»)
15.15 «Вакол шпіёны». Анімацыйны сэрыял.
15.40 Да 30-годзьдзя беларускай анімацыі. «Каму чорт дзетак любае», «Ліса, мядзьведзь і мужык». Мультфільмы («Беларусьфільм»)
16.00 Прыгодніцкі фільм «Корцік». («Беларусьфільм»). 1-я сэрыя.
18.20 Хакей. Кубак Стэнлі. Фінал. Трансляцыя з ЗША.
20.50 Калыханка.

21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
21.45 Навіны рэгіёну.
22.50 Зона Х.
23.15 Конны спорт. Міжнародныя спаборніцтвы па трохбор'і.
0.05 Начны этэр.

● СТБ

7.20 «Меншчына. Людзі, падзеі, факты».
7.30, 13.30, 16.00, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
7.50, 19.50 «СТВ-спорт».
8.10 «Тэхналегія».
8.20 Кіно: фантастычны баявік «Поле бітвы — Зямля». ЗША, 2000.
10.15 «Гульнявы рэфлекс».
10.25 «Сталічны футбол зь Сяргеем Сафар'янавым».
10.45 «Пакуль гарыць сьвечка».
11.15, 23.15 Праект «Адлюстраваньне»: «Звалка». Дак. фільм.
12.00, 12.45 «Віно каханьня». Тэлеанвэла.
13.50, 18.35 «Правінцыялы». Тэлесэрыял.
14.40 «Дзятлов'с». Мультсэрыял.
15.00 «Чалавек-паук». Мультсэрыял.
15.25 «Флінт — дэтэктыў у часе». Мультсэрыял.
16.15 «Кіно»: кінараман «Вечныя покліч».
17.55 «Меншчына. Людзі, падзеі, факты».
18.05 «Добры дзень, доктар!».

18.20 «Менск і менчукі».
18.25 «Тэма дня».
20.05 «Запрашаем паскардзіцца...».
20.15 «Добры вечар, маленькі...».
20.30 «Закон і крымінал».
20.50 Кіно: баявік «Пацукі, ці Начная мафія».
23.00 «Навіны СНД».
0.00 Кіно: трылер «Па сьледзе мянька». Канада—ЗША, 1997.

● Першы музычны канал

7.00 «Пад'ёмнік».
9.00 «120/80».
9.10 Рухач.
14.00 «ІнтэрАктыў».
16.00 «20-ка Першых».
17.00, 19.40 УльтраМікс.
19.30 People-mix.
23.00 МэгаМікс.

● АНТ

8.00, 9.00, 18.00, 20.30, 23.35 Нашы навіны.
8.05 Тэлеканал «Добрай раніцы».
9.05, 19.00 «Зямля каханьня, зямля надзеі». Сэрыял.
9.50, 22.30 Шматсэрыіны фільм «Па той бок ваўкоў».
10.45, 23.50 «Фабрыка зорак-2».

11.15 Дыснэй-клуб: «Лойд у космасе».
16.00 Шматсэрыіны фільм «Дасье дэтэктыва Дуброўскага».
16.55 «Вялікае мышцё».
18.10 Дак. сэрыял «Спэцназ». «Браняпоезд ХХІ стагодзьдзя».
20.00 Час.
21.00 «Ня толькі пра футбол». Спартовы агляд.
21.25 «Хто хоча стаць мільянерам?».
0.10 «На футбол».

● РТР

7.45, 19.55 Тэлесэрыял «Галоўныя ролі».
8.40, 20.55 Тэлесэрыял «Пані Перамога».
9.40, 18.50 Весткі. Дзяжурная часць.
10.00, 19.00 Весткі.
17.50 «Камісар Рэкс». Тэлесэрыял.
19.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
19.50 «Дабранач, дзеці!».
22.00 Ток-шоў «Весткі+».
22.30 Весткі — Спорт.
22.40 Вячэрні сэанс. Мэлядрама «Польская прыгажуня» (ЗША). 1997 г.

● Культура

15.10 «Тэатральны летпіс ХХ стагодзьдзя».
15.40 «Ляціце, галубы, ляціце». Канцэрт.

16.30 «У пошуках Траянскай вайны». Дак. сэрыял. 2-я сэрыя. «Легенды, схаваныя за аблогай Троі».
17.30 Навіны культуры.
17.50 «Вялікае мышцё».
18.00, 19.05, 20.10, 20.55 Да 300-годзьдзя Санкт-Пецярбургу. Дж.Вэрдзі. «Травіята». Трансляцыя зь Марыінскага тэатру.
18.45 «Дапамажыце Тэлеку».
19.50 «Тэатар аднаго мастака». «Род». Рыгор Аасроўскі.
20.40 «Pro memoria». «Хоку».
21.35 Да 300-годзьдзя Санкт-Пецярбургу. «Віват, Пецяргоф!»
22.05 «Што рабіць?».
23.00 Навіны культуры.
23.25 «Начны палёт».

● НТВ

9.00 «Сёньня раніцай».
9.20 Надвор'е на заўтра.
9.25 «Злачынства ў стылі «Мадэрн». Першае заказное».
11.00 «Расьлінае жыццё».
11.10 «Сёньня» з Вольгай Бяловай.
14.35 Ток-шоў «Прынцып даміно».
16.30 Сэрыял «Хуткая дапамога» (ЗША).
17.25 Дак. драма «Злачынства і пака-

раньне».
18.00 «Сёньня» з Таццянай Мітковай.
18.35 Сэрыял «Скарбы мёртвых».
19.45 Сэрыял «Дальнабойнікі. Хімія і жыццё».
21.00 «Краіна і сьвет».
21.40 Сэрыял «Сэкс у вялікім горадзе».
22.25 «Жывы Пушкін». Праграма Л.Парфёнава. Частка другая.
23.15 «Сёньня».

● Эўраспорт

9.30 Веславаныне. Чэмпіятат сьвету. Мілян. Паўтор.
10.30 Эўрагалы. Футбольны часопіс.
Паўтор.
12.00 Тэніс. Легенды Ралян Гаросу. Куэртэн-Мустэр.
13.00 Тэніс. Адкрыты чэмпіятат Францыі. Ралян Гарос. Дзень 9-ы. Жывая трансляцыя.
21.00 Тэніс. Адкрыты Чэмпіятат Францыі. Ралян Гарос. Дзень 9-ы.
22.00 Тэніс. Адкрыты Чэмпіятат Францыі. Ралян Гарос. Дзень 9-ы. Спецыяльны агляд.
23.00 Бокс. ТВА.
1.15 Гонкі на матацыклах. Асэн.
1.45 Супэргоначны ўік-энд. Часопіс. Паўтор.

4 чэрвеня серада

● БТ

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00 Навіны.
6.10, 7.10 Добрай раніцы, Беларусь!
8.10 «Рабі добро». Дак. фільм.
9.10, 17.10 «72 гадзіны». Сэрыял.
10.05 «Сьпявай, душа!». Фальклёрныя калектывы Менскага раёну.
10.30 Здраоўе. Тэлечасопіс.
10.55 Сола для дэбютанта. Андрэй Карэлін (драматург).
11.10, 21.55 «Каралева сэрцаў». Сэрыял.
12.15, 14.20 Добры дзень, Беларусь!
13.05 Кінааповесьць «Зімародак» («Беларусьфільм»)
14.45 «Масква — Менск».
15.15 «Вакол шпіёны». Анімацыйны сэрыял.
15.40 Да 30-годзьдзя беларускай анімацыі. «Рэактыўнае парася». Мультфільм («Беларусьфільм»)
15.55 Прыгодніцкі фільм «Корцік» («Беларусьфільм»). 2-я сэрыя.
18.15 «Паварот ключа». Сэрыял.
19.05 Баявік «Праект «Альфа»».
20.45 Калыханка.

21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
21.45 Навіны рэгіёну.
22.50 Зона Х.
23.15 Начны этэр.

● СТБ

6.30 «Паўэр рэйджэрс, ці Магутныя рэйджэры». Тэлесэрыял.
6.55, 15.25 «Флінт — дэтэктыў у часе». Мультсэрыял.
7.20, 17.55 «Меншчына. Людзі, падзеі, факты».
7.30, 13.30, 16.00, 19.30, 22.45 «24 гадзіны».
7.50, 19.50 «СТВ-спорт».
8.00 «Сьнеданьне зь Інай Афанасьевай».
8.05 «Менск і менчукі».
8.10, 23.05 «Тэхналегія».
8.20 Кіно: баявік «Пацукі, ці Начная мафія».
10.00 «Запрашаем паскардзіцца».
10.10, 23.30 Праект «Адлюстраваньне»: «Кругасьветка». Дак. фільм.
10.55, 20.30 «Аўтапанарама».
11.10 «Закон і крымінал».
11.25 «Народ супраць». Тэлегульня.
12.00 «Віно каханьня». Тэлеанвэла.
12.55 «Чыста па жыцці». Сэрыял.
13.50, 18.35 «Правінцыялы». Тэлесэрыял.
14.40 «Дзятлов'с». Мультсэрыял.
15.00 «Чалавек-паук». Мультсэрыял.
16.20 «Кіно»: кінараман «Вечныя покліч».

18.05 «Плянэта людзей».
18.20 «Дзед Бухаркін». Дак. фільм цыклу «Агульны дом».
20.05 «Турпаход».
20.15 «Добры вечар, маленькі...».
20.50 Кіно: камэдыя «Шчасьлівыя выпадкі». ЗША, 2000.
23.15 «Навіны СНД».
0.15 «Люзіён»: прыгодніцкі фільм «Марскі ястраб». ЗША, 1940.

● Першы музычны канал

7.00 «Пад'ёмнік».
9.10, 16.00 Рухач.
14.00 «ІнтэрАктыў».
17.00, 19.40, 22.10 УльтраМікс.
19.30 People-mix.
22.00 «120/80».
22.30 «Пра Fashion». Модная праграма.
23.15, 1.00 МэгаМікс.
0.00 «Чарнасьліў». Культуралёгічнае шоў.

● АНТ

8.00, 9.00, 18.00, 20.30, 23.10 Нашы навіны.
8.05 «Закон і крымінал».
8.05 Тэлеканал «Добрай раніцы».
9.05, 19.05 «Зямля каханьня, зямля надзеі». Сэрыял.
9.50 «Ня толькі пра футбол». Спартовы агляд.
10.10, 22.05 Шматсэрыіны фільм «Па той бок ваўкоў».

11.05, 23.25 «Фабрыка зорак-2».
11.35 Дыснэй-клуб: «Лойд у космасе».
16.00 Шматсэрыіны фільм «Дасье дэтэктыва Дуброўскага».
16.55 «Вялікае мышцё».
18.10 «Беларусы ў Афрыцы. Ралі па Сахары». Частка 3-я.
18.35 Сымэханарама.
20.00 Час.
21.00 «Слабае зьяно».
23.45 Прэм'ера. Дак. фільм «Асаблівасьці нацыянальнага футболу».

● РТР

7.45, 19.55 Тэлесэрыял «Галоўныя ролі».
8.40, 20.55 Тэлесэрыял «Пані Перамога».
9.40, 18.50 Весткі. Дзяжурная часць.
10.00, 19.00 Весткі.
17.50 «Камісар Рэкс». Тэлесэрыял.
19.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
19.50 «Дабранач, дзеці!».
22.00 Ток-шоў «Весткі+».
22.30 Весткі — Спорт.
22.40 Вячэрні сэанс. Маст. фільм «Гадзінынікі бяз стрэлаў». 2001 г.

● Культура

15.10 «Тэатральны летпіс ХХ стагодзьдзя».
15.40 Грае В.Фэльцман (фартэпіяна, ЗША).
16.05 «Арт-панарама».

16.30 «У пошуках Траянскай вайны». Дак. сэрыял. «Пясняры казаньняў».
17.30 Навіны культуры.
17.50 «Парадак слоў». Кніжныя навіны.
17.55 «Айчына й лёсы».
18.25 Да 300-годзьдзя Санкт-Пецярбургу. «Час сабору». Дак. сэрыял. «Сабор сьвятых апосталаў Пятра і Паўла».
18.50 100 гадоў з дня нараджэньня Яўгена Мравінскага. Д.Шастаковіч. Сымфонія №8. Выконвае Акадэмічны сымфанічны аркестар Ленінградзкай філярмоніі.
19.55 «Злачынства і пакараньне». Маст. фільм.
21.25 100 гадоў з дня нараджэньня маэстра «Валадар аркестру. Яўген Мравінскі». Дак. фільм.
22.20 Навіны культуры.
22.45 XIV Адкрыты расейскі кінэфэстываль «Кінатаўр».

● НТВ

9.00 «Сёньня раніцай».
9.20 Надвор'е на заўтра.
9.25 Дак. драма «Злачынства і пакараньне».
10.00 «Кулінарны пазьдынак. Пецярбург — Самара».
11.00, 16.00 «Сёньня» з Вольгай Бяловай.
14.35 Ток-шоў «Прынцып даміно».

16.30 Сэрыял «Хуткая дапамога».
17.25 «Шчырае прызнаньне».
18.00 «Сёньня» з Таццянай Мітковай.
18.35 Прыгодніцкі сэрыял «Скарбы мёртвых».
19.45 Сэрыял «Дальнабойнікі. Экспэдытар».
21.40 Сэрыял «Сэкс у вялікім горадзе».
22.20 «Жывы Пушкін». Праграма Л.Парфёнава. Частка трэцяя.
23.10 «Сёньня».

● Эўраспорт

9.30 Эўрагалы. Футбольны часопіс. Паўтор.
11.00 Экстрэмальныя віды спорту. Паўтор.
12.00 Тэніс. Легенды Ралян Гаросу. Агасі—Мядзьведзьёў.
13.00 Тэніс. Адкрыты чэмпіятат Францыі. Ралян Гарос. Дзень 10-ы. Жывая трансляцыя.
21.00 Тэніс. Адкрыты чэмпіятат Францыі. Ралян Гарос. Дзень 10-ы.
22.00 Тэніс. Адкрыты чэмпіятат Францыі. Ралян Гарос. Дзень 10-ы. Спецыяльны агляд.
23.15 Конны спорт. Кубак нацыі. Сэн-Гален.
0.15 Гольф. US PGA.
1.15 Ветразевы спорт. Гонкі на яхтах.

5 чэрвеня чацьвер

● БТ

6.00, 7.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00 Навіны.
6.10, 7.10 Добрай раніцы, Беларусь!
8.00, 18.15 «Паварот ключа». Сэрыял.
8.45 Віншаваньне міністра адукацыі Рэспублікі Беларусі П.Брыгадзіна ў сувязі з заканчэньнем школьных заняткаў і пачаткам выпускных іспытаў.
8.50 Выпускны экзамен па матэматыцы за курс сярэдняй школы ў агульнаадукацыйных і спецыяльных установах.
9.10, 17.10 «72 гадзіны». Сэрыял.
10.05 Сьвятыні Беларусі. «Крыж Эўфрасіны Полацкай».
10.30 Лёс чалавека. «Аркадзь Корбут».
10.55 Музэюм. «Жырاندоль П.Багрыма».
11.10, 21.55 «Каралева сэрцаў». Сэрыял.
12.15, 14.35 Добры дзень, Беларусь!
13.05 Драма «Рэйджэр з атамной зоны». («Беларусьфільм»)
14.50 Слова мітрапаліта Філарэта на сьвята Узьнясення Гасподняга.
15.15 «Вакол шпіёны». Анімацыйны сэрыял.

15.40 Да 30-годзьдзя беларускай анімацыі. «Сьвяточныя апаведзі», «Дзятчынка з запалкамі». Мультфільмы («Беларусьфільм»)
16.00 Прыгодніцкі фільм «Корцік» («Беларусьфільм»). Заключная сэрыя.
19.05 Мэлядрама «Сад» («Беларусьфільм»)
20.45 Калыханка.
21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
21.45 Навіны рэгіёну.
22.50 Зона Х.
23.15 Начны этэр.

● СТБ

6.30 «Паўэр рэйджэрс, ці Магутныя рэйджэры». Тэлесэрыял.
6.55, 15.25 «Флінт — дэтэктыў у часе». Мультсэрыял.
7.20, 17.55 «Меншчы

6 чэрвеня пятніца

● БТ

6.00, 7.00, 9.00, 12.00, 15.00, 17.35, 23.00 Навіны.
8.00 «Паварот ключа». Сэрыял. Заключная сэрыя.
8.50 Выпускны экзамен па беларускай і расейскай мовах за курс базавай школы ў агульнаадукацыйных і спецыяльных установах.
9.10, 16.45 «72 гадзіны». Сэрыял.
10.00 Сад мары.
10.30 «На скрыжаваньнях Эўропы». Нацыянальны тэлефэстываль песні.
10.55 Падарожжа дылетанта. «Жураны. Край зуброў».
11.10, 21.55 «Каралева сэраца». Сэрыял.
12.15, 14.45 Добры дзень, Беларусь!
13.05 Маст. фільм «Высакародны разбойнік Уладзімер Дуброўскі» («Беларусьфільм»).
15.15 «Вакол шпіёны». Анімацыйны сэрыял.
15.40 Прыгоднікі фільм «Бронзавая птушка» («Беларусьфільм»). 1-я сэрыя.
17.55 Футбол. Чэмпіят Эўропы. Мо-

ладзевыя каманды. Адборачны матч. Беларусь—Галандыя. Жывая трансляцыя з Барысава.
20.05 Трэці тайм.
20.20 Сусветная калекцыя кароткамэражных фільмаў. «Свой мэтад».
20.45 Калыханка.
21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
21.45 Навіны рэгіёну.
22.50 Зона X.
23.15 «Сола для саксафона». Канцэрт Аляксандра Сярова.
0.10 Камэдэя «Пісталет з глушыцелем».

● СТБ

6.30 «Паўэр рэйджэрс, ці Магутныя рэйджэры». Тэлесэрыял.
6.55, 12.25 «Флінт — дэтэктыв у часе». Мультсэрыял.
7.20, 17.55 «Меншчына. Людзі, падзеі, факты».
7.30, 13.30, 16.00, 19.30, 22.35 «24 гадзіны».
7.50 «СТБ-спорт».
8.00 «Сьнеданьне зь Інай Афанасьевай».
8.5, 18.20 «Менск і менчукі».
8.10, 22.55 «Тэхналегія».
8.20 Кіно: баявік «Паліцэйская гісторыя-2».
10.00 «Турпаход».
10.10, 23.20 Праект «Адлюстраваньне».
«Бамонд». Дак. фільм.
10.55, 20.30 «Аўтапанарама».

11.10 «Тэатральныя гісторыі».
11.25 «Народ супраць». Тэлегульня.
12.00 «Віно каханьня». Тэлеавэла.
12.55 «Чыста па жыццё». Сэрыял.
13.50, 18.35 «Тайны знак». Тэлесэрыял.
14.40 «Малыш і Карлсан». Мультфільм.
15.00 «Чалавек-павук». Мультсэрыял.
16.15 Кіно: кінараман «Вечныя покліч».
18.05 «Філярманічны тыдзень».
18.10 «Сьвецкая хроніка».
18.25 «Тэма дня».
20.00 «Рэактыўны бокс».
20.15 «Добры вечар, маленькі...».
20.50 Кіно: камэдэя «Пераключачы каналы». ЗША, 1988.
23.05 «Навіны СНД».
23.20 «Аблічча новага стагодзьдзя». Конкурс прыгажосьці-2002.
0.30 Кіно: баявік «Мёртвая хватка». ЗША, 2001.

● Першы музычны канал

7.00 «Пад'ёмнік».
9.00, 16.00 Рухач.
14.00 «V.I.P.онія».
17.00, 19.40, 22.10 УльтраМікс.
19.30 People-mix.
22.30 «120/80».
22.30 «20-ка Першы».
23.30 МэгаМікс.

● АНТ

8.00, 9.00, 18.00, 20.30, 23.35 Нашы на-

віны.
8.05 Тэлеканал «Добрай раніцы».
9.05, 19.05 «Зямля каханьня, зямля надзеі». Сэрыял.
9.50 Шматсэрыіны фільм «Па той бок ваўкоў». Заключная сэрыя.
10.45 Дак. дэтэктыв «Бяз тэрміну даўнасьці». «У пошуках згубленага мангал-ф'ера».
11.10, 22.10 «Фабрыка зорак-2».
11.40 Сэрыял «Твінісы».
16.00 Шматсэрыіны фільм «Дасье дэтэктыва Дуброўскага». Заключная сэрыя.
16.55 «Вялікае мыццё».
18.10 Дак. фільм. «Танец з шаблямі». Да 100-годзьдзя Арама Хачатурана.
18.35 «Самі з вусамі».
20.00 Час.
21.00 «Поле цудаў».
23.50 Драма «Голка».

● РТР

7.45 Тэлесэрыял «Галоўныя ролі».
8.40 Прэм'ера. Тэлесэрыял «Пані Перамога».
9.40, 18.50 Весткі. Дзяжурная часць.
10.00, 19.00 Весткі.
17.50 «Аншыяг».
19.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
19.50 «Дабранач, дзеці!».
19.55 Клуб «Тэатар + ТБ».
21.55 Прэм'ера. Маст. фільм «Крымі-

нальныя сувязі» (ЗША). 2001 г.

● Культура

15.10 Наталі. Тры жыцці Наталлі Ганчаровай.
16.05 «Са столі».
16.35 «Я Вас хаваю», «Медная бабуля». Дак. фільмы.
17.30 Навіны культуры.
17.50 100 гадоў з дня нараджэньня Арама Хачатурана. Гала-канцэрт Акадэмічнага вялікага сымфанічнага аркестру імя П.Чайкоўскага.
18.45 Да 300-годзьдзя Санкт-Пецярбургу. «Час сабору». Дак. сэрыял. Фільм 10-ы. «Феадораўскі Гасудараў сабор».
19.10 Ток-шоў «Аркестравая яма».
19.50 «Паненка-сялянка». Маст. фільм.
21.40 100 гадоў з дня нараджэньня кампазытара. «Стагодзьдзе Арама Хачатурана».
22.20 Блеф-клуб.
23.00 Навіны культуры.
23.25 «Хто там...».

● НТВ

9.00 «Сёньня раніцай».
9.20 Надвор'е на заўтра.
9.25 «Значыства ў стылі «Мадэрн». Забойства дзеля пярэсцёнка».
10.10 «Без рэцэпту».
11.00, 16.00 «Сёньня» з Вольгай Бяловай.

14.35 Ток-шоў «Прынцып даміно».
16.30 Сэрыял «Хуткая дапамога».
17.25 «Нацыянальная бясьпека. Кіна ня будзе?».
18.00 «Сёньня» з Тацянай Мітковай.
18.35 «Свабода слова».
19.55 Залатая калекцыя. Баявік «Законнік».
22.00 «Усё адразу!».
22.40 «Жывы Пушкін». Праграма Л.Парфёнава. Частка пята, заключная.

● Эўраспорт

9.30 Горны вэлясыпэд.
10.00 Футбол. Кубак Лібэртадорэс. Паўфінал. Першы матч. Паўтор.
11.30, 21.00 Футбол. Эўра-2004. Таварыскі матч. Паўтор.
12.30 Ралі Акропаліс. Паўтор.
13.00 Тэніс. Легенды Ралян Гаросу. Курэтан—Расэл.
14.00 Тэніс. Адкрыты чэмпіят Францыі. Ралян Гарос. Паўфінал. Мужчыны. Жывая трансляцыя.
22.00 Тэніс. Адкрыты чэмпіят Францыі. Ралян Гарос. Паўфінал. Мужчыны.
23.15 «Формула». Часопіс.
23.30 Гонкі «Легенды 24 гадзін Ле Ману».
0.30 Гонкі. Мані-Кур.
1.00 Ралі-рэйд.
1.15 Ралі Акропаліс.
1.45 Экстрэмальныя віды спорту. Паўтор.

7 чэрвеня субота

● БТ

7.00, 12.00, 15.00 Навіны.
7.15 «Крыс Каларада». Мультсэрыял.
7.40 5 цудаў.
7.50 «Не звай!».
8.15 Існасьць. Духовная праграма.
8.50 «Усё нармальна, мама!».
9.30 Экран індыйскага кіно. «Сонечная дынастыя». 1-я сэрыя.
11.05 Здароўе. Тэлечасопіс.
11.35 Тэлевізійны Дом кіно. «Да 30-годзьдзя беларускай анімацыі». 1-я частка.
12.15 Вясёлая сямейка.
12.45 Падарожжа дылетанта. «Нароўля. Духовная спадчына палешукоў».
13.00 Сола для дэбютанта. Кацярына Сумарава (мастачка).
13.10 Плянэта АРТ.
13.35 «Ёсьць толькі міг...».
14.05 Сэрыял «Чыста ангельскае забойства».
15.15 «Знайсьці самога сябе». Відэафільм АТН.
15.35 Казка Л.Керала «Аліса ў краіне цудаў» (ЗША—Вялікабрытанія). 1-я і 2-я сэрыі.
17.05 Сусветная калекцыя кароткамэ-

ражных фільмаў. «Лёгі ўдар». (ЗША).
17.20 «На скрыжаваньнях Эўропы». Нацыянальны тэлефэстываль песні.
17.50 Мэлядрама «Джэфэрсан у Парыжы». (ЗША).
20.10 Панарама. Інфармацыйны канал.
20.55 Футбол. Чэмпіят Эўропы. Адборачны матч. Беларусь—Галандыя. Жывая трансляцыя.
23.05 Трэці тайм.
23.20 Начны музычны этэр.

● СТБ

7.30, 15.50 «Дэнис-непасада». Мультсэрыял.
8.00, 16.15 «Сьвет Бобі». Мультсэрыял.
8.25 «СТБ-спорт».
8.35 «Рэактыўны бокс».
8.50 «Сьвецкая хроніка».
9.05 «Плянэта людзей».
9.20 «Сьнеданьне зь Інай Афанасьевай».
9.45 «Кіно — дзеціям»: казка «Пра Чырвоную Шапачку». 1-я сэрыя.
10.50 «Разам».
11.20 «Рамонт».
11.35, 20.10 Тэлесэрыял: «Месца сустраччы зьмяніць нельга».
13.05 Кіно: прыгоднікі фільм «Барман з «Залатога якара».
14.45 «Дружная сямейка». Сэрыял.
16.40 «Усё для цябе».
17.10 Кіно: камэдэя «Афрыканец». Францыя, 1982.
19.30 «24 гадзіны».

19.50 «СТБ-спорт».
21.50 Кіно: трылер «Прыватны дэтэктыв». Францыя, 1976.
23.35 «Навіны СНД».
23.50 Кіно: драма «Сука-любоў».
Мэкска, 2000.

● Першы музычны канал

8.00, 12.30 Рухач.
12.00 «Сіла цягі».
17.00 Музыка.RU.
18.00, 19.40 УльтраМікс.
19.30 People-mix.
23.00 МэгаМікс.

● АНТ

8.00 Сэрыял «Твінісы».
8.20 Грай, гармонік любові!
9.00 Слова пастыра.
9.15 Здароўе.
10.00, 14.00 Навіны (з субтытрамі).
10.10 «Смак».
10.30 Кремль-9. «Сьвятлана Сталіна. Уцёкі зь сям'і». Фільм 3-і.
11.10 Прэм'ера. «Праваднік».
11.40 Сьмехаланама.
12.20 «Падарожжы натураліста».
12.50 «Срэбраны шар». Аляксандар Блок.
13.35 Дыснэй-клуб: «Геркулес».
14.10 «Расейская рулетка».
15.05 Дак. дэтэктыв. «Хроніка аднаго забойства».
15.35 «Андрэй Вазьнясенскі-2003».
16.55 Дэтэктыв «Забіць прытворшчыка».

18.25 Песьня года. Лета.
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.05 Футбол. Адборачны матч. Чэмпіят Эўропы-2004. Зборная Швайцарні — Зборная Расеі. Жывы этэр са Швайцарні.
23.05 Што? Дзе? Калі? Фінал летніх гульняў.
0.30 Камэдыйны трылер «Забойства на радыё» (ЗША).

● РТР

8.45 «Ранішняя пошта».
9.20 «Сто да аднаго». Тэлегульня.
10.15 «Сам сабе рэжысэр».
11.15 «У пошуках прыгод».
12.10 «Клуб сэнтатараў».
13.00 Весткі.
13.20 Камэдэя «Запасны гулец». 1954 г.
15.00 Прэм'ера. Камэдэя «Дзэальны муж» (ЗША). 1999 г.
17.00 «Мая сям'я».
18.00 «Аншыяг».
19.00 Весткі.
19.25 «Люстра».
19.50 «Сумленны дэтэктыв».
20.15 Сусветнае кіно. Прэм'ера. Мэл Гібсан у ваеннай драме «Мы былі салдатамі» (ЗША). 2002 г.
23.00 Прыгоднікі фільм «Прыбыццё» (ЗША). 1996 г.

● Культура

10.50 Пецярбург-300. «Пра казу...». Дак.

фільм.
11.05 ГЭГ.
11.20 «Графаман».
11.45 Дзіцячы сэанс. «На залатым ганку сядзелі...». Маст. фільм.
12.50 «Муха-цакатуха». Мультфільм.
13.00 «Дар дажджоў. Вялікія рэкі Афрыкі». Фільм 11-ы. «Аліфантэ. Рака скарбаў».
13.30 «Мэгрэ вагаецца». Тэлеспэкттакль.
16.25 Магія кіно.
16.50 «Рамантыка рамансу».
17.30 «Гігант». Маст. фільм.
19.10 «Сфэры».
19.50 70 гадоў Аркадыю Арканаву. «Мой гадзіныкі сьпяшаецца...».
20.30 «Вялікія раманы дваццатага стагодзьдзя».
21.20 Навіны культуры.
21.20 «Беражы мяне, мой талісман». Маст. фільм.
22.30 «Фрак народу». Пра тэатар і ня толькі.
23.20 «Перавал». Мультфільм для дарослых.

● НТВ

9.05 «Кулінарны паядынак».
9.55 «Кватэрнае пытаньне».
10.50 Спорт. «Лято 6 з 49».
10.55 Надвор'е на заўтра.
11.00, 15.00 «Сёньня».
11.15 «Удовы». Прафэсія — рэпарцёр.

11.40 «Служба выратаваньня».
12.10 Камэдэя «Нечакана-неспадзявана».
13.55 Смачныя гісторыі.
14.05 Свая гульня.
15.20 «Жаночы погляд».
15.55 Баявік «Нікіта».
18.05 «Зусім сакрэтна. Апошняя таямніца канкорда».
18.50 Сэрыял у выхадныя. Баявік «Агент нацыянальнай бясьпекі. Сьвятло праўды».
20.00 «Асабісты ўнёсак».
21.00 Дэтэктыв «Басэйн».
23.30 Супэрбок. Арселіна Фрэйта супраць Джэала Касамеэра.

● Эўраспорт

9.30, 15.00, 2.30 Ралі Акропаліс.
10.00 Футбол. Кубак Лібэртадорэс. Паўфінал. Першы матч. Паўтор.
11.30, 12.15, 13.00, 18.14 Футбол. Эўра-2004. Паўтор.
13.45 Мота Гран-пры. Італія. Жывая трансляцыя.
15.30 Тэніс. Адкрыты чэмпіят Францыі. Ралян Гарос. Фінал. Жанчыны. Жывая трансляцыя.
20.00 Сьпідзэй. Гран-пры. Швэцыя.
21.30 Экстрэмальныя віды спорту.
22.00 Кік-боксынг. Жывая трансляцыя.
0.15 Ралі рэйд.
0.30 Футбол. Эўра-2004. Адборачныя матчы. Спецыяльны агляд.

8 чэрвеня нядзеля

● БТ

7.00, 12.00, 15.00 Навіны.
7.15 «Крыс Каларада». Мультсэрыял.
7.40 5 цудаў.
7.50 Мультыклуб.
8.30 Арсенал.
9.00 Альфімія слова.
9.05 «Сузор'е надзей». Нацыянальны тэлевізійны конкурс юных талентаў.
9.35 Экран індыйскага кіно. «Сонечная дынастыя». 2-я сэрыя.
11.15 Сад мары.
11.40 Музіюм. «Урэзка-Налібоцкае шкло».
12.15 «Усё нармальна, мама!».
13.00 «Ваша лято».
13.40 Сьвятны Беларусі. Старадаўнія манастыры Турава.
14.10 Сэрыял «Чыста ангельскае забойства».
15.15 «Лёс чалавека».
15.40 «Барацьба за выжываньне».
16.35 «Аліса ў краіне цудаў». Маст. фільм. Заключная сэрыя.
17.20 Кліп-абойма.
18.00 Кінараман «Рока і яго браты» (Італія—Францыя). 1-я і 2-я сэрыі.
21.00 Панарама: падзеі тыдня.
21.50 Тэлебаромэтар. Прагноз надвор'я.
22.10 Бокс. Баі наймацнейшых прафэсіяналаў сьвету. Эрык Маралез—Бобі Вэлрадз. Трансляцыя з ЗША.
23.05 Трагікамэдэя «Добры чалавек у Афрыцы».

● СТБ

7.30, 15.50 «Дэнис-непасада». Мультсэрыял.
8.00, 16.20 «Сьвет Бобі». Мультсэрыял. Заключная сэрыя.
8.25 «СТБ-спорт».
8.40 «Філярманічны тыдзень».
8.45 «Менск і менчукі».
8.50 «Партрэт у інтар'еры».
9.05 «Добры дзень, доктар!».
9.20 «Аўтапанарама».
9.45 «Кіно — дзеціям»: казка «Пра Чырвоную Шапачку». 2-я сэрыя.
10.55 «Сьнеданьне зь Інай Афанасьевай».
11.20 «Арт-экспрэс». Культурнае жыццё сталіцы.
11.35, 20.40 Кіно: тэлесэрыял «Варыянт «Амэга»».
13.05 Кіно: прыгоднікі фільм «Ня стаўце Лесуну капканаў...».
14.45 «Дружная сямейка». Сэрыял.
16.45 «Залатая дзясятка Беларускай опэры».

17.15 «Мэтафізыка Пецярбургу».
18.15 «168 гадзін».
19.00 «Запрашаем паскардзіцца».
19.15 «Аўтапанарама».
19.35 «Пакуль гарыць сьвечка...».
20.05 «Асабісты інтэрас».
22.00 «24 гадзіны».
22.15 «Гульнявы рэфлекс».
22.25 Кіно: камэдэя «Мае пяць жонак». ЗША, 2000.
0.05 «Навіны СНД».
0.25 «Робі Уільямз у Альбэрт-Холе».

● Першы музычны канал

8.00, 13.45 Рухач.
12.00 «Чарнасьліў». Культуралёгічнае шоў.
13.00 «Пра Fashion». Модная праграма.
17.00 Музыка.RU.
18.00, 19.40 УльтраМікс.
19.30 People-mix.
23.00 МэгаМікс.

● АНТ

8.00 Сэрыял «Твінісы».
8.20 «Ералаш».
8.30 Служу Айчыне!
8.55 Дыснэй-клуб: «Легенда пра Тарзана».
9.15 «У сьвечце жывёл».
10.00, 14.00 Навіны (з субтытрамі).
10.10 «Юкі адкрывае Дыснэйленд».
10.15 «Падарожжы нататкі».
10.35 Пакуль усе дома.
11.15 Дог-шоў.
12.00 Тайны забытых перамог. «Яго ракетная вялікасьць».
12.25 «Клуб падарожнікаў».
13.05 Разумніцы і разумнікі.
13.35 Дыснэй-клуб: «Геркулес».
14.10 «Валадар смаку».
15.10 Ток-шоў «Выбар».
15.55 Камэдэя «Кітайскі сэrvіс».
17.45 Жывая прырода. «Прагулкі з дыназаўрамі».
«Страўс-маратонца».
18.50 Баявік «Гарачыя галовы». ЗША, 1991 г.
20.30 Контурны.
21.10 «Беларусы ў Афрыцы. Ралі па Сахары».
Частка 4-я, заключная.
21.35 Прэм'ера. Баявік «Пад'ём з глыбіні».
23.35 Часы.
0.35 Рэальная музыка.

● РТР

9.15 «Ранішняя размова зь Дзьмітрыем Кісялёвым».
9.45 «У «Гарадку». Справаздача за травень».
10.20 Парад камэдый. «Боінг-Боінг» (ЗША).

1965 г.
12.10 «Парлямэнцкая гадзіна».
13.00 Весткі.
13.20 «Вакол сьвету».
14.15 «Дыялёгі пра жывёл».
15.20 «Сьвет на мяжы».
15.55 «Пакой сьмеху».
16.50 Камэдэя «Клуб першых жонак» (ЗША). 1996 г.
19.00 Весткі тыдня.
20.10 «Спецыяльны карэспандэнт».
20.35 Сусветнае кіно. Авантурны фільм «Пастка» (ЗША). 1999 г.

● Культура

11.00 Пецярбург-300. «Воднае жыццё». Дак. фільм.
11.15 «Рыцары сьмеху». Галівудзкі насьмешнікі.
11.40 Нядоўгія гісторыі.
11.55 Прагулкі па Брадвэй.
12.20 «Тайна Трэціх плянэты». Мультфільм.
13.10 «Дар дажджоў. Вялікія рэкі Афрыкі». Фільм 12-ы. «Пангола. Шчодрая рака».
13.40 «Час музыкі». Тэлечасопіс.
14.10 «У сьвечце танцу». А.Хачатурян. «Спартак». Фільм-балет.
16.20 «Гісторыі з прывідамі». Мультфільм.
17.10 «Глядзіце на захад». Дак. фільм.
17.45 «Гігант». Маст. фільм (ЗША, 1956).
19.20 «Дом актора». «Цуд па імені Шлез!».
20.00 Сьмеханастальгія.
20.30 «Болей чым каханьне».
21.10 «Замкі жахаў». Дак. сэрыял. Фільм 13-ы. «Вязьні».
21.35 «Культ кіно». «Каханьне юнай Нак». Маст. фільм (Тайланд, 1999).
23.25 Джэм-5.

● НТВ

9.10 Сэрыял у нядзелі. «Каханьне ўдаўца», 10-я сэрыя.
10.05 «Вы будзеце сямьянца!».
10.15 «Расейлінае жыццё».
10.50 Гуляем у «Кену».
10.55 Надвор'е на заўтра.
11.00, 15.00 «Сёньня».
11.15 «Уплыў».
12.05 Дэтэктыв «Круг».
13.55 Смачныя гісторыі.
14.05 Свая гульня.
15.20 «Экстрэмальны кантакт. Лімонная акула».
15.50 Ток-шоў «Прынцып даміно».
17.10 Камэдэя «Хто такі Гары Крамб?».
18.50 Сэрыял у выхадныя. Баявік «Агент нацыянальнай бясьпекі. Скрыпка Страдывары».

20.00 «Надоочы» зь Ленаідам Парфёнавым.
21.30 Стужка тыдня. Прэм'ера. Маст. фільм «Штондзель!» (ЗША).
0.30 Сэрыял «Клан Сапрана».

● Эўраспорт

9.30, 1.30 Ралі Акропаліс.
10.00, 19.00 Футбол. Эўра-2004. Адборачныя

матчы.
11.00 Мота Гран-пры. Італія. Жывая трансляцыя.
16.15 Тэніс. Адкрыты чэмпіят Францыі. Ралян Гарос. Фінал. Мужчыны. Жывая трансляцыя.
23.00 Аўтагонкі сэрыі Наскар. Дуўр.
0.15 Ралі рэйд.
0.30 Матакрос. Чэмпіят сьвету. Баўгарыя.

Інвэстыцыйна-лізынгавая кампанія

спэцыялізацыя — аграпрамысловая сфэра

праводзіць адбор кандыдатаў на наступныя пасады

Нашы патрабаваньні

да ўсіх кандыдатаў:

- в/а (пераваго аддаецца БДАТУ, сельскагасп. ВНУ, БДЭУ);
- магчымасьць выезду ў камандзіроўкі па РБ, РФ;
- арганізатарскія здольнасьці, ініцыятыўнасьць, энэргічнасьць;

кіраўнік

аграпрамысловага комплексу:

- абавязкова в/а (БДАТУ, сельскагасп. ВНУ);
- узрост 35-45 гадоў;
- валоданьне сучаснымі тэхналегіямі кіраваньня аграпрамысловымі працэсамі;
- стаж кіроўнай працы ня меншы за 5 гадоў;

Бэрлінская опэра на вершы Быкава

15 траўня Аляксандар Лукашэнка з гонарам паведаміў студэнтам Беларускай акадэміі мастацтваў, што ў Беларусі 27 тэатраў, ніводзін з якіх не зачыніўся цягам апошніх гадоў, 130 музэяў і болей за 4000 клубоў. Але пералікам дасягненняў кіраўнік дзяржавы не абмежаваўся. У стылі старой савецкай прапаганды ён намаляваў перад студэнтамі жудасную карціну заняпаду, што пануе ў Эўропе: «Возьмем, напрыклад, Прыбалтыку. У Рызе зачыненыя многія тэатры. Некаторыя акторы трымаюць піўніцы, большасць папросту ня мае за што жыць. У Заходняй Эўропе таксама скарачаецца тэатральная прастора. Нямеччына пасьля аб'яднання ня можа ўтрымліваць у Бэрліне тры славетныя раней опэрныя тэатры. У Францыі з чатырох опэрных тэатраў Парыжу працуе ўсяго адзін. Рымская, Флярэнтыйская, Лісабонская опэры даюць толькі шэсьць спектакляў у месяц. Гэта сусьветныя жамчужыны!»

Факты добрыя тым, што іх заўжды можна правярць: дастаткова наведаць інтэрнэт-сайты адпаведных тэатраў і паглядзець, што там на праўдзе адбываецца. Як выявілася, ніводзін дзяржаўны тэатар у Рызе не зачыніўся! «Дайлес», Рыскі моладзевы тэатар, Дзяржаўны тэатар лялек, Тэатар расейскай драмы — усе працуюць.

Або вось Нацыянальная опэра. Латыская дзяржава атрымала ў спадчыну ад саветаў напярэбраны будынак і трупі ў стане пэрманэнтнага разброду. Спэтаклі на галоўнай сцэне ня граліся, найлепшыя артысты зьехалі на Запад (латыская вальдская школа, у адрозьненне ад беларускай, цанілася высока), рэпэртуар зьбяднёў ды знісіўся. Аднак новы дырэктар Андрэй Жагарс (рыскі бізнэсовец, а ў мінулыя — папулярны актор) здолеў аднавіць Опэру ды ўзняць яе на новы ўзровень. Ён звольніў частку трупі (вось хто, мабыць, трымае піўніцы) і набраў новых людзей. Маладых сьпевакоў выправіў вучыцца ў Мілян ды Лёндан, запрасіў італьянскіх пэдагогаў ды канцэртмайстраў. Дзяржава дала грошы на рамонт будынку і абсталяваньне камэрнай залі. У СМІ рэкламавалася акцыя «Купі сабе месца ў Опэры», як вынік — у партэры зьявіліся крэслы, упрыгожаныя бронзавымі шльдачкамі з імёнамі самых шчодрых ахвярадаўцаў.

Сёньня эўрапейская опэрная пастаноўка каштуе 600—800 тыс. даляраў (а «Хаваншчына» ці «Барыс Гадую» пацягнуць на мільён). У Рызе робяць пастаноўкі эўрапейскага ўзроўню, не шкадуючы ані грошай, ані творчых рэсурсаў. Цяпер у рэпэртуары тэатру 23 опэры. Звольніўшага тыя ж назвы, што і ў Менску. Зь фірмовых «далікатэсаў» — традыцыйны для Рыгі «Лятуцы Галандзец» Вагнэра (маэстра ў маладосці быў капэлямайстрам рыскае Опэры), «Арфэй і Эўрыдыка» Глюка, барочная «Альцына» Гендэля, Моцартава «Cosi fan tutte» («Гэта робяць усе кабеты») — опэра даволі фрывольная ды занадта вытанчаная для вакалістаў старога маскоўскага

школы. Захавалася ў рэпэртуары і «Салямэя» Штраўса, якую за савецкім часам можна было пачуць толькі ў Рызе.

Цікавы і даступны рэпэртуар ды якаснае выкананьне прывабліваюць у Рыгу «культурных» турыстаў з замежжа. Опэрны турызм цяпер вельмі папулярны, асабліва сярод амэрыканцаў, хоць у ЗША таксама багата высакаклясных тэатраў. Галоўныя цэнтры прыцягненьня — моцартаўскі фэст у Зальцбургу і вагнэраўскі ў Байрэйце, славетны ангельскі фэстываль у маэнтку Гліндэнбурн ды тэатры Італіі — ад Палерма да Міяну. Але і цэны там адпаведныя. Так, «опэрны тур» (12 ночаў у гатэлі, харчаваньне, чатыры спэтаклі ў Лёндане і два ў Парыжы, плюс адзін спэтакль «сюрпрыз», плюс экскурсія за кулісы лёнданскага «Covent Garden», плюс сустрэча з артыстамі) каштуе 4450 даляраў. Адно месца ў партэры «Covent Garden» пацягне за 200 даляраў.

У Рызе ж, дзе з 1998-га ладзяць свой опэрны фэст, цэны ніжэйшыя (ад 5 да 25 даляраў), а якасьць зусім нядрэнная. У 2001 г. колькасць турыстаў там была рэкордная, бо Рыгу абвясцілі «культурнай сталіцай Эўропы». Нацыянальная опэра падрыхтавала «Аіду» Вэрдзі з удзелам Вольгі Барадзіной і Сяргея Ларына. Посьпех быў агромністы. Зусім нядаўна латвійская «Аіда» прайшла ў маскоўскім Вялікім тэатры і таксама была высока ацэнена маскоўскай крытыкай.

Няма зьвестак і пра закрыцьцё бэрлінскіх альбо парыскіх опэрных тэатраў. У Бэрліне, праўда, сытуацыя няпростая: на тры з паловай мільёны чалавек — чатыры опэрныя тэатры. Самы малады і экстравагантны зь іх, «Zeitgenössische Oper», заснаваны шэсьць гадоў таму. Яго рэпэртуар складаюць опэры, што паўсталі пасьля 1945 г. Астатнія тры тэатры маюць доўгую гісторыю.

Самы салідны — «Deutsche Staatsoper Unter der Linden» (Нямецкая дзяржаўная опэра) — быў заснаваны ў пачатку 1740-х і да 1918-га меў статус Каралеўскай опэры. Пасьля другой сусьветнай вайны ён апынуўся ва Ўсходнім Бэрліне. У 1992-м, праз тры гады пасьля разбурэньня Бэрлінскага муру, тэатар узначаліў адзін з найславетных музыкаў сучаснасьці Даніэль Барэнбойм. Месца ў партэры цяпер туташа каштуе 68 эўра. Сёньня рэпэртуар «Deutsche Staatsoper Unter der Linden» налічвае 24 опэры, у тым ліку пяць — Моцарта, чатыры — Штраўса і тры — Вагнэра.

«Komische Oper» («Камэдыйная опэра») таксама месціцца ва ўсходняй частцы Бэрліна. Гэты тэатар канцэптуальна дэмакратычны, хоць квітка і там дарагія. Усе творы выконваюцца па-нямецку, пэўную частку рэпэртуару складаюць венскія апэраты і нямецкія зынгшпілі. Аднак на афішы «Komische Oper» ёсьць і назвы, якія зрабілі б гонар любому тэатру Эўропы: «Тамэрлан» Гендэля, «Фідэлія» Бэтховэна, «Любоў да трох апэльсынаў» Пракоф'ева і інш.

І Дзяржаўная опэра, і «Komische Oper» некалькі дзесяцігодзьдзяў

Парыская «Opera Bastille» штомесяц дае 14 спэтакляў з удзелам найлепшых сьпевакоў Эўропы.

жылі на дзяржатацыях. Зрэшты, адзіны опэрны тэатар у Заходнім Бэрліне — «Deutsche Oper» — дагэтуль утрымлівае дзяржава. Яго рэпэртуар пазайздросьціць любы тэатар сьвету: 38 опэраў, у тым ліку дзевяць — Вагнэра. Сюды прыяжджаюць з канцэртамі славетныя опэрныя пэяжылі. 5 ліпеня немцы чакаюць Рэнэ Флемінг — элегантную прымадонну нью-ёрскай «Metropolitan Opera», якая займае другое месца

- Бюджэт бэрлінскіх
- опэрных тэатраў, якія
- так шкадуе Лукашэнка,
- складае 112,5 млн. Для
- параўнаньня: бюджэт
- Беларусі на 2003 г.
- прадугледжвае
- сукупныя выдаткі на
- культуру, мастацтва і
- кінэматограф у
- маштабах цэлай краіны
- ў памеры 21 млн
- даляраў.

ца ў сусьветным рэйтынгі; 26 верасня ў «Deutsche Oper» засьпявае легендарная афраамэрыканская мэцца-сапрана Грэйс Бамбры. А на 12 сьнежня прызначаны выступ беларускай супэрзоркі Марыі Гулегінай. Квіткаў на гэтыя канцэрты ўжо няма. У красавіку «Komische Oper» займела новы фэшнэбэльны сайт, дзе можна замовіць квітку аж да 19 красавіка 2004 г. Аднак гэта сытуацыя не палепшыла: на «Аіду» на 11 лістапада вольных месцаў няма, хоць ніякіх зорак у гэты вечар не

абячаюць.

Словы беларускага прэзыдэнта пра якіясьці праблемы з бэрлінскімі тэатрамі выкліканыя вельмі чым. Летась сэнатар па справах адукацыі, навукі ды культуры бэрлінскага муніцыпалітэту Томас Флірль абвясціў, што запазычаныя гораду перад фэдэральным бюджэтам вырасла і адзіны спосаб яе ліквідаваць — скараціць выдаткі, у тым ліку і бюджэт опэрных тэатраў, з 123 млн даляраў у год да 112,5 млн. Для параўнаньня: бюджэт Беларусі на 2003 г. прадугледжвае сукупныя выдаткі на культуру, мастацтва і кінэматограф у маштабах цэлай краіны ў памеры 21 млн даляраў.

Скарачэньне субсыдыяў азначала ліквідацыю 220 працоўных месцаў — 10% ад іхнае агульнае колькасці. Тром тэатрам — «Deutsche Staatsoper Unter der Linden», «Komische Oper» і «Deutsche Oper» — прапанавалі аб'яднаць вытворчыя цэхі, адміністрацыйныя службы, балетныя трупы. Балет цяперака не карыстаецца вялікім попытам (нават квітка каштуюць у 2—3 разы таньней). Гэтая апэрацыя ніяк не пагражала творчай незалежнасьці тэатраў, але адміністрацыйны замах выклікаў пратэсты з боку музычных і культурных дзеячоў усяго сьвету.

І чатыры опэрныя тэатры ў Парыжы па-ранейшаму жывуць спакойна. «Opera Bastille», якая паўстала ў 1989 г. намаганьнямі Франсуа Мітэрана, штомесяц дае 14 спэтакляў з удзелам найлепшых сьпевакоў Эўропы. Усе 2700 месцаў у залі звычайна занятыя, хоць квіток каштуе пад 100 даляраў. У «Opera Bastille» спачатку перанеслі былі опэрныя праекты парыскай «Grande Opera», а ў старым будынку пакінулі толькі балетныя спэтаклі. Аднак з 1996 г. на старой сцэне прыйшлося ўзнавіць і опэры, каб задаволіць попыт з боку аматараў і турыстаў.

Сукупны опэрны бюджэт «Grande

Opera» і «Opera Bastille» на 60% складаецца зь дзяржаўных інвэстыцыяў (прыкладна 80 млн эўра ў год), на 30% — з прыбыткаў ад продажу квіткаў і арганізацыі экскурсіяў, на 10% — з спонсарскіх ахвяраваньняў.

У Парыжы даўно адмовіліся ад рэпэртуарнай сыстэмы: салістаў і дырыжораў запрашаюць на асобныя пастаноўкі. Новы спэтакль ідзе 10—20 разоў, потым дэкарацыі трапляюць у сховішча альбо здаюцца ў арэнду правінцыйным тэатрам. Удаля пастаноўкі паўтараюць праз год. У парыскім музычным тэатры «Шатле» паводле гэткай схемы з канца студзеня да пачатку траўня прайшлі «Дэман» Рубінштэйна, «Яўген Анегін» Чайкоўскага, «Кароль Рогер» Шыманаўскага і інш. А ў «Opera Comique» пьвіком сэзону былі «Казкі Гофмана» Афэнбаха.

У рымскім «Teatro dell'Opera» і флярэнтыйскім «Teatro Comunale», пра якія таксама згадаў беларускі прэзыдэнт, жыцьцё па-ранейшаму кіпіць. У рымскай Опэры рознага кшталту імпрэзы адбываюцца амаль штодня. Спэтаклі, сольныя канцэртны выдатныя сьпевакоў (Марчэла Альварэс, Марыэла Дэвія, Алена Абразцова), сымфанічныя вечары. У флярэнтыйскім «Teatro Comunale» бесьпераньна адбываецца фэст «Флярэнтыйскі музычны травень». Ад назваў на афішах стракаецца ўваччу. А Флярэнцыя ж ніколі, па-за кароткім пэрыядам на пачатку XVII ст., не была опэрнай сталіцай, і толькі ў апошнія дзесяцігодзьдзі, дзякуючы намаганьням энтузіястаў, стала прыцягваць увагу «опэрных турыстаў».

Калі б адзін з згаданых А.Лукашэнкам гарадоў зьявіўся ў Гаспадарчы суд, кіраўніку дзяржавы цяжка было б даказаць справядлівасьць сваіх словаў. Эўрапейскай культуры да заняпаду далёка.

Юлія Андрэева

Крытыка як жаночая справа

Кісьліцына Ганна.
<blonde attack>. —
Менск, 2003. — 143 с.

Кніга Ганны Кісьліцынай сталася для мяне чакальнай цукеркай, знойдзенай у мяшэчку з прыкрымі ірыскамі.

На белым фоне вокладкі зьмешчаны фотакаляж: Кісьліцына ў ружовым касцюме зайчыка. Упрыгожанае заечымі вушкамі, яна выклікае пэўныя асацыяцыі з гульлівай playmate з імперыі дзядулькі Х'ю Гефнера (каханьне, сэкс, супрацьстаяньне полаў у беларускай літаратуры — асноўныя тэмы кнігі; ружовы колер касцюму — ня проста так), аднак чаму гэтак журботна апущаныя долу тва мяккія вушкі? Ці не ў прадчуваньні вялікіх цяжкасьцяў на шляху заплываваньня пераўтварэньня жыцьця й літаратуры? Канцэптуальная і арыгінальная вокладка.

Зборнік складаецца з трох частак («Эсэ, артыкулы», «Партрэты, рэцэнзіі», «Інтэрвю»). Ён укладзены з

тэкстаў, напісаных цягам апошняга дзесяцігодзьдзя. Шкада толькі, што ў першых дзьвюх частках пад імі няма шака датаў. Крытыка ўсё-такі пішацца не для «вечнасьці», а адлюстроўвае хуткаплыннае літаратурнае жыцьцё (гэта асабліва тычыцца рэцэнзіі).

Кісьліцына не імкнецца прываваць свае літаратурныя прыхільнасьці і карпаратыўную прыналежнасьць. Яна шмат піша пра дарагіх сэргу Разанава і Глёбуса, адкрыта сымпатызуе «бумбамлітаўцам» і «тэвэлаўцам». Аднак, калі апошнія дапускаюць мастацкія пралікі, Кісьліцына рэагуе імгненна. Дый сама аўтарка можа ствараць як узоры літаратурнай крытыкі («Апошні цывілізацыя»), так і нуднавата распавядаць у інтэрвю пра беларускі постмадэрнізм альбо казаць банальнасьці: «Як і кожная сапраўдная кніга, «Апошні вершы» Леаніда Галубовіча выклікае

думкі ня толькі аб асаблівасьцях таленту паэта, але і аб сутнасьці самой паэзіі, чарговы раз ставячы пытаньне пра яе месца і ролю ў сучасным сьвеце». Кісьліцына — жывы чалавек, які перажывае творчыя ўзлёты й падзеньні. Яе артыкулы маюць характэрныя для крытыкі аднакі рэцэнзійныя, канвэрзійныя. Нарэшце, супярэчлівасьці.

Кісьліцына любіць ствараць літаратурныя міты (артыкулы «Раіса Баравікова як сэкс-сымбаль беларускай літаратуры», «Іван Шамякін — апостал мадэрнізму»). Але колькі ні ўчытайся ў бэлетрыстыку Шамякіна, акром «добрага» і «дрэннага» сакратароў райкаму дый іншых камуністыч з іх думкамі і жыцьцём навідавоку, дарэмна шукаць там мадэрновасьці, патаемных намёкаў і алюзій, як заклікае да таго крытык. А наконт сэксу... Нашая літаратура апошнімі гадамі значна памаладзела,

папрыгажэла і пагарачэла. Цнатлівасьць, прыстойнасьць і традыцыйны сэксуальны пазыцыі цяпер шукайма ў туркменскім слоўным мастацтве.

Гэтая кніга перадусім створана жанчынай, якая жадае, каб беларускія літаратары-мужчыны выразна заявілі аб сваёй полавай прыналежнасьці. Яшчэ Кісьліцына спрабуе зразумець, чаму ў беларускай літаратуры багата разумных і таленавітых пісьменьніц, але «храніцца адсутнічае больш-менш цікавая любоўная гісторыя». Погляд на беларускую літаратуру праз гэндэрную «прызму» дужа эфэктыўны: ён пазбаўляе крытыку адарванасьці ад жыцьця, культуры паводзін у літаратуры надае цывілізаваны выгляд, а адносіны ў трохкутніку «пісьменьнік — крытык — чытач» робіць больш інтымнымі.

Павал Абрамовіч

Гісторыя яго вачыма

Пройдзеныя шляхі-пуцявіны. Запіскі, успаміны, аўтабіяграфія. — Горадня, 2003.

Кніга 93-гадовага Апанаса Цыхуна мае назву «Пройдзеныя шляхі-пуцявіны».

У новым зборніку ён пазначае асноўныя вехі свайго жыцьця. Пачынае апавед з роднай вёскі Кунцаўшчына, дае гістарычную рэтраспэктыву. Адзначае, што ў гэтых мясцінах бывала Элаіза Ажэшка і на падставе тамтэйшых падзеяў напісала апавесьць «Джурдзі».

Апанас Цыхун ведае свой радавод да чацьвёртага калена. Гісторыя ягонай сям'і мае свае драмы. Ягоны стрыечны брат Казімер Рагачэўскі быў пры Польшчы вядомым у Заходняй Беларусі падпольшчыкам. І, каб ня трапіць у рукі паліцыянтаў, знайшоў мужнасьць застрэліцца...

З такіх успамінаў і запісак складзены ўсё зборнік. Уласная біяграфія шчодра населеная ня толькі людзьмі роднымі і блізкімі, але й незнаёмымі, якія пакінулі сьлед у памяці Апанаса Пятровіча. У Лашанскай пачатковай польскай школе ўпершыню даведаўся, што тут калісьці працаваў настаўнікам бацька акадэміка Яўхіма Карскага.

Спадар Апанас — добры апавядальнік. Яго памяць выдатна захавала імёны і прозьвішчы, драбніцы падзеі. Аўтар распавядае пра выступленьне ў мястэчку Алексшыцы лідэра БСРГ Браніслава Тарашкевіча, якога сяляне не далі арыштаваць паліцыянтам. Кірмаш у мястэчку Лунна — яшчэ адна жывая карцінка «з натуры». Цікава, што прадавалі і як таргаваліся пакупнікі, якія тавары

карысталіся попытам...

Апанас Цыхун удзельнічаў у нямецка-польскай вайне 1939 г., бараніў Варшаву, трапіў у палон да гітлераўцаў. Паводле савецка-нямецкага пагадненьня польскіх салдат, якія нарадзіліся на далучанай да СССР тэрыторыі, вярталі саветам. Калі Цыхун пачуў, што вязуць зноў у лягер, цяпер ужо савецкі, то ўцёк з эшалёну. Басэ-вартавы не страляў.

Як настаўніка, на вайну сп. Апанаса не ўзялі. А вось брат Іван вярнуўся з-пад Кёнігсбэргу без нагі, зусім слабы. Але не было спакою і Апанасу. Спецслужбисты Шаляпін і Іваноў арыштавалі яго як шпіёна, якога нібыта скінулі на парашуце. У 1967 г. Апанаса Пятровіча зноў наведлі работнікі КДБ. Ён, бачыць, на курсах падвышэньня кваліфікацыі ў Менску запатрабаваў выкладаць па-беларуску. Нехта хуценька зрабіў данос у «камплэктныя органы».

Апанасу Цыхуну шанцавала на знаёмства з добрымі людзьмі. Гэта пісьменьнікі Васіль Быкаў і Юрка Голуб, мастак Аляксандар Ліпень, навуковец Аляксей Пяткевіч. Янка Брыль дагэтуль лістуецца з гарадзенскім дасьледчыкам мінуўшчыны.

Калі перагорнута апошняя старонка кнігі, адчуваеш, што дакрануўся да мінулага, уважліва пабачыў тое, аб чым піша Апанас Цыхун — чалавек таленавіты і назіральны, які добра ведае патрабаваньне мэмуарнай літаратуры: толькі праўда праз уласнае «я».

Антон Лабовіч, Горадня

НОВАЕ КІНО

Філязофія «Перазагрузкі»

Аднойчы, па дамоўленасьці з мясцовымі ўладамі, у Сыднэі на чатыры гадзіны быў перакрыты дарожны рух. Неўзабаве ў небе над горадам зьявіўся гелікоптар. Пад пільнай увагай кінакамэраў ён на вельмі малой вышыні зрабіў колькі віражоў паміж сыднэйскімі хмарачосамі (зь якіх, вядома ж, былі эвакуаваны людзі). Абышлося без здарэньняў.

Так прайшоў яшчэ адзін ардынарны здымачны дзень стужкі «Матрыца-2: Перазагрузка». Чарговы матэрыял адправілі ў мантаж.

...Перазагрузка Матрыцы доў-

жыцца толькі тры сутак. Акурат столькі, паводле падлікаў падземных партызанаў, спатрэбіцца ўсёмагутнаму кампутару, каб дасягнуць апошняй апоры чалавечтва, Зэону.

Але змагары за волю Нэо, Трыніці ды Морфіюс працягваюць кіраваць паўстаньнем людзей супраць кампутараў. Каб зьнішчыць сыстэму прынэты й эксплуатацыі плянэтарнай біямасы, яны вымушаны карыстацца ня толькі неабсяжным арсеналам фантастычнай зброі, але й уласнымі звычкамі. Удзел у місіі па выратаваньні людзей ад зьнішчэньня прыносіць ім больш глыбокае разуменьне канструкцыі Матрыцы і ўсьведамленьне цэнтральнай ролі Нэо ў лёсе чалавечтва, і... to be continued!

Керы-Эн Мос, 35-гадовая канадзкая акторка, у жыцьці зусім не падобная да сваёй гераіні — нязломнай Трыніці, лічыць «Матрыцу» самым філязофскім фільмам апошніх гадоў. «Шмат хто бачыць у «Матрыцах» толькі круты звыштэхналягічны баявік, але гэтыя стужкі шмат глыбейшыя, — гаворыць яна. — Гэта сапраўды духоўнае кіно. Наколькі рэчаісна тое, што адбываецца з намі ў жыцьці? Ці ёсьць хто-небудзь, хто кантралюе нашыя думкі? Сёньня мы практычна вольныя фізычна. Але ўнутраная свабода —

гэта іншая рэч. Яна не пасьпявае за вонкавай. І фільм пранікае менавіта ў гэтую шчылінку».

Падыход да спэцэфектаў, за якія, уласна, і паважаюць «Матрыцу» ва ўсім сьвеце, таксама філязофскі. Паводле словаў Джона Гаэты, адказнага за спэцэфекты, іх віртуальныя здымкі адштурхоўваюцца ад сапраўдных: «Мы выкарыстоўвалі пяць лічбавых камэраў, якія дазвалялі браць у кадар нават самыя дробныя дэталі абліччаў актораў. Потым уся запісаная камэрамі інфармацыя заганылася ў кампутар, дзе складаны альгарытм вылічваў выгляд актораў з усіх астатніх вуглоў. Вынікам такой апрацоўкі было стварэньне віртуальнай копіі, якую мы маглі прымусяць рабіць усё, што заўгодна. Напрыклад, біцца».

Якіх конікаў выкідаюць віртуальныя копіі Кіану Рыўза, Керы-Эн Мос і Лоўрэнса Фішбарна, вы пабачыць у кінатэатрах. Усе ўжо чакаюць трэцюю частку фільму, сусьветная прэм'ера якой павінна адбыцца ў лістападзе 2003 г. Застаецца толькі спадзявацца, што падшукваючы кінафэстываль для чарговай прэм'еры, маркетэолягі з «Warner Bros.» спыняцца на нашым «Лістападзе». Гэта была б сапраўдная «Рэвалюцыя».

Павал Сьвярдлоў

Конкурс выдавецкіх праектаў

Беларускі рэспубліканскі фонд фундаментальных дасьледаваньняў абвешчае конкурс выдавецкіх праектаў з мэтай фінансавай падтрымкі выданьня манаграфіяў на актуальныя праблемы сусьветнай і айчыннай навукі ды падставовыя пытаньні эканамічнага і культурнага разьвіцьця Беларусі. На спабор прымаюцца заявы на выданьне: кнігаў у беларускай або расейскай мовах (перавядзеныя не фінансуюцца); манаграфіяў навукоўцаў — грамадзя-

наў Беларусі (а таксама іх праца, зробленая ў суаўтарстве з навукоўцамі-замежнікамі).

Заява павінна зьмяшчаць: ліст-абгрунтаваньне арганізацыі, што зьяўляецца ініцыятаркай выданьня, з адзначэньнем памеру патрэбных сродкаў; рукапіс манаграфіі; выліску з пратаколу паседжаньня навуковае рады арганізацыі, у якой было выкананае дасьледаваньне (мусьць зьмяшчаць хадзінкі да аб падтрымцы выданьня); водгукі рэцэнзэнтаў.

Падчас разгляду праектаў будзе ўлічана актуальнасьць і арыгінальнасьць тэматыкі выданьня, навуковая кваліфікацыя аўтара, навуковая і практычная значнасьць вынікаў дасьледаваньня. Заявы на конкурс разглядаюцца штоквартал цягам усяго году.

Матэрыялы прымаюцца па адрасе: пр.Скарыны, 66-414, 220072, Менск.

Падрабязная інфармацыя на сайце <http://fond.bas-net.by/>.

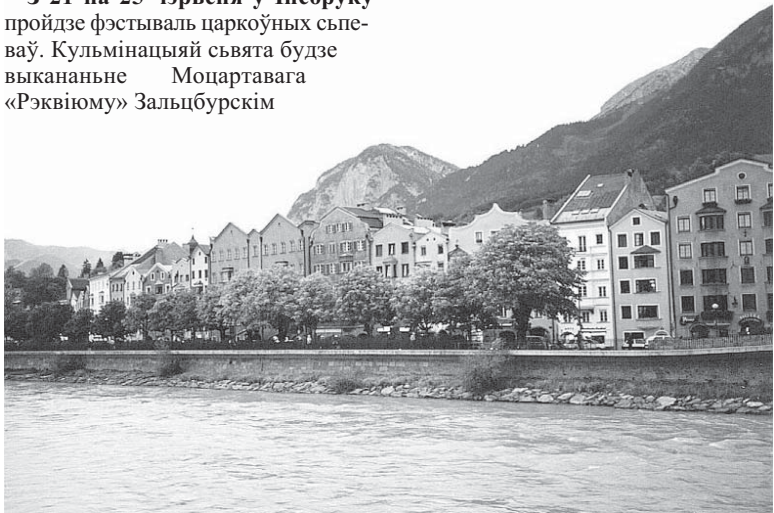
Эўрапейская афіша

Улетку ўся Эўропа выходзіць на вуліцы.

Нямеччына прымае вулічных музыкаў, Чэхія — вулічныя тэатры, Францыя аддаецца эпасе Рэнэсансу, Гішпанія аб'яжджае коней... Куды паехаць адпачываць?

Аўстрыя

З 21 па 25 чэрвеня ў Інсбруку пройдзе фестываль царкоўных спеваў. Кульмінацыяй свята будзе выкананне Моцартавага «Рэквіюму» Зальцбургскім

Инсбрук ляжыць у маляўнічых гарах

аркестрам. А 23 чэрвеня ў тым самым Інсбруку, відаць, каб разбавіць сур'ёзную атмасферу, пачнецца летні фестываль танцаў, які працягнецца да сярэдзіны ліпеня. Танчыць будуць самыя вядомыя калектывы сьвету, чакаюцца майстар-клясы знакамітых харэографіў і дзіцячая праграма. Вы зможаце ўбачыць амаль усё: ад расейскага балету (фэстываль распачнецца «Гамлетам» Барыса Эйфмана) да шалёных танцаў Бразыліі.

Вялікая Брытанія

Каралеўскія скачкі ў Аскоце, што пройдуць з 17 па 20 чэрвеня, — гэта ня толькі спартовае спаборніцтва, але і падзея ў сьвеце высокай моды. Аскот дае велікабрытанцы пані рэдкую магчымасьць прадэманстраваць вытанчаннае строі, у першую чаргу — капелюшы. І невядома яшчэ, што больш прыцягвае ўвагу публікі: ці тыя ўборы, ці скакуны, што спаборнічаюць у бегу без перашкодаў і стыль-чэйзе.

У Вімбарне (паўднёвая Англія, графства Дарсэт) 13—15 чэрвеня адбудзецца галоўны фолк-фэст краіны. Штогод у засені тамтэйшае катэдральнага пачынаецца гэтая кульмінацыйная сустрэча танцораў і актораў. Задача фэсту — сабраць найлепшых выканаўцаў традыцыйнай музыкі. Асабліва ўвага надаецца кельцкім

матывам з абодвух берагоў Ірландзкага мора.

А ў шатляндзім Тарбэрге да 7 чэрвеня будзе доўжыцца фэстываль морапрадуктаў. Яшчэ можна па-сьпець! Карнавал, жывая музыка і марскія стравы, якія ў дні фэстывалу можна ня толькі паспытаць проста на вуліцы, але й навучыцца самому гатаваць. Адначасова з фэстывалем у маляўнічай Тарбэрскай бухце адбываюцца лодачныя спаборніцтвы.

Галяндыя

12 чэрвеня адкрываецца выстава «Гагская скульптура-2003». Тама сёлета — «Ідэальная жанчына». Спэктар інтэрпрэтацыяў вобразу шырокі: маці, абраз, хатняя гаспадыня, алегорыя Славы... На выставе будуць працы як знакамітых (Сэзара, Сальвадора Далі), так і маладых аўтараў. Адбудзецца і конкурс, натхнёны мітам пра Пігмаліёна: скульптары будуць ляпіць свае творы проста на месцы, ствараючы ідэальны вобраз жанчыны XXI ст. Пераможцу абвешчаць на балі скульптураў 29 жніўня, а закрыецца выстава 7 верасня.

5 чэрвеня ў Амстэрдаме пачнецца вялікі Галяндзкі фэст, які працягнецца да 29-га. Ад 1947 г. фэстываль культывуе наватарскія дасягненні ў драматычным мастацтве, музыцы, апэры, харэаграфіі, спалучаючы традыцыю з экспэрымэнтам. Гледачы будуць здзіўленыя нябачанымі раней камбінацыямі розных мастацтваў. Фэстываль імкнецца таксама зламаць штучную мяжу паміж «высокай» і «нізкай» культурам, таму праграма ўключае, сярод іншага, поп-музыку ды эстраду.

А ў Наардэне да 22 чэрвеня працуе фотафэстываль — адзін з найбуйнейшых у Эўропе.

Гішпанія

У горадзе Пантэвэдра (Галісія) першыя тры тыдні чэрвеня аб'яжджаюць коней. Гэта сапраўдная дэманстрацыя «мачызму»: на ўзгорку Ля-Гроба натоўп сьвішча і пляскае рызыкантам, якія змагаюцца зь дзікімі жывёлінамі: голямі рукамі валяць на зямлю, таўруюць, абразваюць грывы ды хвасты і нарэшце вядуць у пастаўнік. Гэты фэст з больш чым двухсотгадовай гісторыяй прысьвечаны мясцоваму патрону — сьвятому Ляўрэн. Той, згодна зь легендай, клапаціўся аб жывёлах, калі Галісію спусташала чума.

Санар — міжнародны фэстываль

сучаснай музыкі і мультымэдыйных мастацтваў — пройдзе ў Барсэлёне з 12 да 14 чэрвеня. Тры дні і тры ночы будуць доўжыцца канцэрты, выступы ды-дэяў, кінапаказы, канфэрэнцыі. У праграме — каля шасьцідзiesiąці твораў ва ўсіх мультымэдыйных фармаатах. Госьці фэсту маюць магчымасьць адкрыць для сябе самыя наватарскія і дзіўныя ўзоры электроннай музыкі розных краінаў.

Італія

Міжнародны фэст камэдыі і кірмашовых тэатраў Дэль Артэ адбудзецца 5—9 чэрвеня ў Равэне. Наведнікі пабачаць традыцыйныя тэатральныя і музычныя выступы, спэктаклі, імпрывізацыі, кірмаш на плошчы Каціньёлы.

А ў Пэзара, на беразе Адрыятыкі, 20—28 чэрвеня пройдзе кінафэстываль, які з моманту заснаваньня быў акном у новае кіно. Некалі ён сабраў фільмы «новай хвалі», што ахапіла ў 60-я і 70-я ўвесь сьвет. Фэстываль вывёў у людзі многіх рэжысэраў, быў месцам сустрэчаў і дыскусіяў з знакамітымі гасьцямі, сярод якіх — Ралян Барт, Умбэрта Эка. Сёлета ў цэнтры ўвагі будзе сучаснае францускае кіно. Прэзэнтуюцца аж сорок стужак, створаных за апошнія пяць гадоў. У сэкцыі андэрграўнднага й экспэрымэнтальнага кіно — працы маладых рэжысэраў-постсюррэлістаў. Кіно будуць паказваць вечарамі проста на галоўнай плошчы Пэзара, і гледачы галасаваньнем абяруць найлепшы фільм.

Мальта

1, 8 і 22 чэрвеня ў форце Сьвятога Эльма, што ў Валесе, адбудзецца традыцыйны касцюмаваны вайсковы парад «На варце». 90 афіцэраў і салдатаў у гістарычных касцюмах прадэманструюць на пляцы зьмену каравулу, ружэйныя прыёмы, страйвы парад, гарматны салют.

З 2 па 7 чэрвеня на Мальце адбудуцца 10-я гульні малых эўрапейскіх дзяржаў. Спартоўцы з Андоры, Кіпру, Ісьляндыі, Ліхтэнштэйну, Манака, Сан-Марына і Мальты будуць спаборнічаць у атлетыцы, баскетболе, дзюдо, плаваньні, пінг-понгу, тэнісе, яхт-спорце і інш.

Фэст сьвятых Пятра і Паўла завецца на Мальце Мнар'я — ад слова «люмінарыя», г.зн. ілюмінацыя. Бо некалі Мдына, сярэднявечная сталіца Мальты, асьвятлялася вогнішчамі ў сьвятых. Увечары 28 чэрвеня на яе вуліцах пачынаюцца фолк-канцэрты, выставы дасягненняў народнай гаспадаркі й традыцыйных рамэстваў. Назаўтра пад вечар — скачкі на конях.

Нарвэгія

Міжнародны тэатральны фэстываль пройдзе ў Порсгунне 13—21 чэрвеня. За дзевяць гадоў існаваньня ён пашырыў сваю аўдыторыю ад дзьвюх да трыццаці тысяч чалавек. У праграме — паказы ў тэатрах і на вуліцах, майстар-клясы, дзіцячыя спэктаклі... Сёлета споўнілася 175 гадоў з дня нараджэньня Генрыка Ібсэна. І на фэстывалі пакажуць аж чатыры вэрсіі ягонага «Пэра Гюнта». Аднастайнасьці ня будзе: тэатар — мастацтва вялікіх магчымасьцяў, а тэкст твору дае надзвычайную прастору для інтэрпрэтацыі.

Нямеччына

Міжнародны фэстываль вулічных музыкаў пройдзе 6—8 чэрвеня ў Людвігсбургу (Бадэн-Вюртэмбэрг). 50 вулічных музыкаў выступаць у парках барочнага гарадка. Музыка — ад фолку і клясыкі да року і попу, часам нават з элемэнтамі клаўнады. Пераможца атрымае залаты капялюш.

Ад 14 да 21 чэрвеня ў Ляйпцыгу абвешчаны Габрэйскі тыдзень. Чакаецца вялікая колькасьць канцэртаў, выставаў, кінапаказаў, публічных лекцыяў і сэмінараў.

Аматараў року зацікавіць грандэзны фэст «Гарыкайн», што пройдзе ў Шэсэлі — між Гамбургам, Брэмнам і Гановэрам. З 20 па 22 чэрвеня паблізу места разьбіваецца намэтавы гарадок, дзе трое сутак не пера-

прысьвечаны мастацтву анімацыі. У праграме, сярод іншага, — «Маленькі чараўнік» Хаяа Мізаякі. Гэты фільм выйшаў на экраны ў 1989 г. і ніколі не дэманстраваўся за межамі Японіі. А «цвіком» будуць эратычныя мультыкі, якія летась карысталіся ў Ансі гучным посьпехам.

У Брэтані, у гарадку Сэн-Брыёк, 6—8 чэрвеня пройдзе фэстываль «Арт-Рок». На тры дні горад на беразе Ля-Маншу ператворыцца ў экспэрымэнтальную лябараторыю авангарднага мастацтва. Фэстываль зьмешчае розныя музычныя (рок, рэп, фанк...) і мастацкія жанры: мультымэдыя, танец, цырк.

25 чэрвеня «пры двары караля Францыска», у замку Амбуаз, пачынаюцца прадстаўленьні. Усё лета —

кожную сераду і суботу — у гэтай гістарычнай рэзыдэнцыі францускіх каралёў будуць праходзіць маляўнічыя спэктаклі, гучаць музыка эпохі Адраджэньня, страляць фаервэркі, нагадваючы пра часы, калі краіна, залячыўшы раны Стогадовай вайны, аддалася атмасфэры раскошы і вечнага сьвята. Кароль Францыск запрасіў на службу літаратараў і мастакоў, у іх ліку й Леанарда да Вінчы, які дажыў у замку век. Спэтакль, прыдуманы і ўвасоблены жыхарамі Амбуаз, якія граюць сваіх продкаў з энтузіязмам аматараў, карыстаецца нязьменным посьпехам.

Чэхія

Міжнародны інстытут марыянэтак запрашае лялечныя тэатры і гледачоў з усяго сьвету на фэстываль лялек, які пройдзе ў Празе 2—8 чэрвеня. У праграме — паказы на любы густ: для дзяцей і дарослых, традыцыйныя і наватарскія. Журы прысудзіць узнагароды віртуозным лялькаводам, найлепшым спэктаклю, мастаку-лялечніку, сцэнару, музычнаму суправаджэньню і г.д.

Прага сустракае лета і Міжнародным фэстывалем сучаснага танцу. Ад 9 да 28 чэрвеня там будуць выступаць ансамблі і танцоры-салісты. Праграма разнастайная: танец як такі й тэатралізаваныя прадстаўленьні, танец у дыялёгу зь іншымі відамі мастацтва, з аўдыторыяй, з рознымі эпохамі.

Швэцыя

Рок-фэстываль у Хульцефрэдзе, які праходзіць 12—14 чэрвеня, — найбуйнейшая музычная падзея Швэцыі. Яго гасьцямі былі «Black Sabbath», Б'ёрк, Нік Кейв, «The Prodigy», «Garbage», Мэрылін Мэнсан... Сёлета ў праграме — пад сто сорок выканаўцаў. А гедлайнэрамі будзе гурт «Radiohead».

Як мы назавём абласных начальнікаў

«Я даўно чытаю Вашу газету і паважаю Вашу пазыцыю. Але мне няўцям, чаму Вы кіраўнікоў абласных адміністрацый называеце губэрнатарамі. Ці ўжо Беларусь увайшла сваімі шасьцю абласцямі ў «саюз»? Вы ж не «Беларусь сегодня», а «Наша Ніва»! Давайце лепей тады называць абласных начальнікаў ваяводамі, чым расейскім тытулам, што вяртае Беларусь у часы Паўночна-Заходняга краю. З павагай, сталы чытач «НН» Уладзіслаў Грабавы, tut.by». Такія самыя заўвагі нам робяць Алесь К. зь Вільні, Зінаіда Паўлючык зь Менску.

Сапраўды, слова на старонцы 13 №17 ад 12 траўня ўжытае нягожа. Тым больш што ў 2001 г. сама «НН» ужо зьвярталася ўвагу на недарэчнасьць такога каляніяльнага назву.

У Расеі ёсьць вобласці й губэрнатары, ва Ўкраіне — вобласці й кіраўнікі аблдзяржадміністрацый, у Польшчы — ваяводзтвы і ваяводы, у Літве — сянюні і старосты, а ў гарадох — мэры. Нават афіцыйныя СМІ адчуваюць, што тытул «старшыня аблвыканкаму» гучыць анахронічна, дый сам «выканкам» ужо даўно не падпарадкоўваецца «савету народных дэпутатаў». От і

калькуюць непрымальнае для беларусаў расейскае «губэрнатар», паціху прывучаючы да яго ўсіх. На пачатку 90-х у Беларусі апазыцыя прапанавала адміністрацыйную рэформу, пры якой вобласці былі б падзеленыя на драбнейшыя паветы. У Вялікім Княстве паветамі кіравалі старосты. Карыстаючыся нагодай памылкі, задаём пытаньне нашым чытачам: а як, па-Вашаму, мусілі б называцца кіраўнікі мясцовых адміністрацый у краіне? Вобласцязь, раёнаў, эвэнтуральных паветаў?

Рэдактар

СЛОЎНІЧАК

Койданаўскі слоўнічак

Апараніца — рана ўстаць;
Аглянаваць — сплянаваць;
Базэрства — сэкс, любошчы, наагул марнатраўства;
Веснаваць — выяўляць полавую актыўнасьць (пра жывёл асабліва);
Выперадак — выскачка;
Выплываны — першыя грыбы, каласавікі;
Гнудца як сьвіны татка — заціскацца, тушавацца;
Ездаль — паездкі;
Збэраць — раскідаць, парушыць парадак;
Згінучь, як маскалі пад Воршай — у дзяржаўных навучальных установах расказваюць пра швэдаў пад Палтавай;
Здрабантаваць — здратаваць;
Злосьнік — той, хто злуецца (на дзіця наравістае кажуць);
Зьбяглець — уцякаць;
Зьяда — зьедлівы, грызотны чалавек;

Кулёма — капуха, марудлівая жанчына;
Лусьпіны — лушпайкі, шалупіныне;
Любовае (мяса) — нятулае;
Панская лустачка — таносенькая лустачка хлеба, бо мужыкі кроілі тоўстыя лусты, каб наесціся;
Палькаць — глытаць;
Раструханец — абы-як, у лахманы апрануты;
Рэўцень — той, хто плача;
Самасейка — хораша называюць у нашым народзе дзіця, народжане бяз бацькі;
Сьлепанда — кажуць на таго, хто ня бачыць ці не знаходзіць нечага;
Сьлявенда — разява;
У дзьве рэдзі (складаць) — у дзьве столкі;
Усходы — прыступы болю, колікі.
«Жылот усходамі баліць».

Склала Ганна Матусэвіч, Койданава

Ня час глядзець адным вокам

Рубрыка «Правым вокам — левым вокам», як я зразумеў, закліканая паказаць наяўнасьць уласнай, нацыянальнай палітычнай разнастайнасьці са сваімі фракцыямі, альянсамі, блёкамі і спэктрам. Гэта бачна з таго, што ўсе рознагалосы аб'яднаньня рамкам неасымільаваных. Калісьці яно так і будзе, але цяпер гэта заўчасна і гэта ілюзія. Па-за рамкамі ж застаюцца такія ж беларускія палітыкі, для

якіх нашыя каштоўнасьці непрынцыповыя ці наагул варожыя. Адносна іх мы якраз мусім быць аб'яднанымі. А так адбываецца засяроджаньне на ўнутраных супярэчнасьцях, самаізаляцыя і варка ва ўласным соку. Гэтая праблема ў палітыцы перасьледуе нас даўно. Ня час, бо нам пакуль трэба замацаваць у Беларусі тое, у чым мы адныя.

Віталь Станішэўскі, Менск

Без сцэнару ня могуць

Нядаўна ў Слуцку ладзіўся конкурс на званьне найлепшага настаўніка году. Аўдыторыя сабралася даволі шматлюдная, вяла рэй на стаўніца беларускай мовы і літаратуры з СШ №10. Але размаўляла яна... па-расейску. Ня дзіва, што і бальшыня выступоўцаў падладжвалася пад «тамаду». Калі прысутны на конкурсе журналіст з райгазеты заўважыў чыноўніцы з аддзелу адукацыі, што нягожа вядучай, якая выкладае беларускую мову, весці рэй на чужой, тая адказала: «У яе не было пад рукамі падрыхтаванага сцэнару». Можна ўявіць узровень ведаў, павагі да роднай мовы той настаўніцы, калі без паперкі яна двух словаў ня можа

зьяваць па-беларуску. Невыпадкова пераможцай конкурсу стала настаўніца расейскай мовы і літаратуры з той жа 10-й школы, дзе ўжо два гады як няма ніводнай беларускамоўнай клясы, хоць раней яны былі. Мне ж прыгадалася выказваньне Язэпа Лёсіка пра 1-ы зьезд настаўнікаў Меншчыны ў траўні 1917 г.: «Сыны народу, сьветачы вясковай цемры, адракліся ад бацькаўшчыны сваёй, адцураліся мовы бацькоў сваіх і на ўсё сьвет выславлі, што яны ненавідзяць усё роднае, беларускае і рады і надалей цягнуць ярмо маскоўшчыны і нацыянальнага ўціску. Рабы былі і рабамі засталіся».

Міхась Кутнявецкі, Слуцк

Навагодні зварот ад Старшынькі

Да надыходу Новага году яшчэ задалёка, але хацелася б вось што сказаць.

Апошнімі дзевяцьцю гадамі мы вымушаныя (тут хто як, у залежнасьці ад трываласці нэрвовай сыстэмы альбо ад ступені нажытага за гэтыя дні цыннізму) глядзець або не глядзець навагодняе віншаваньне ад кіраўніка дзяржавы праз нацыянальную тэлевізію. Сустрадаючы 2003 год, я цыннічна падумаў: «Дзякуй Богу, што хоць гэты, а не які маскоўскі дзядзька». (Пасьля мінулага лета, мяркую, так думаў не адзін я!)

Гімн у рэжыме «караоке» патапіў мяне ў роспачы.

Нараніцу да галавы прыйшло: як было б файна, каб вельмішаноўная старшынька Рады БНР спадарыня Івонка Сурвілла зьявілася да суродзічаў празь відэазапіс! Гэта ж ня цяжка і, напэўна, ня дорага — вырабіць пяці-сяміхвілінны відэакасет ды распаўсюдзіць сярод тых, каму гэта трэба. Цяпер жа відэа амаль ва ўсіх ёсьць.

Перапрашаю за наіўнае пражэктарства. Ці яшчэ ня час парупіцца?
Siarżuk, Бабруйск

Міхалеўскаму — 80 гадоў

18 траўня нарадзіўся наш знакаміты зямляк, навуковец Серафін Міхалеўскі. Раньняе дзяцінства і маладосьць правёў ён у Росахах на Пружаншчыне. Там скончыў пачатковую школу, а ў 1939 г. — гімназію імя А. Міцкевіча ў Пружане. У 1941 г. вывезены з бацькамі ў Сібір. Там ён вучыўся ў Новасібірскім пэдаггічным інстытуце, мабілізаваўся ў Войска Польскае. Да Бэрліна дайшоў камандзірам батарэі 44-мілімэтровак. Тры разы быў цяжка паранены.

У мірны час працягнуў сваё навучаньне, працаваў у Нацыянальнай бібліятэцы ў Варшаве, у Інстытуце матэматычных вылічальных машынаў і Бібліятэцы Польскай Акадэміі навук. Усё сваё жыцьцё Серафін Міхалеўскі займаецца дасьледчай працай. Абсяг яго зацікаўленьняў — ад кітайскага іераргічнага пісьма да караіскіх кніжак і ёгі. Піша вершы, выдаў некалькі зборнікаў уласных афарызмаў па-польску. Ён зьбірае матэрыялы па гісторыі Пружаншчыны, перапісваецца з многімі культурнымі дзеячамі краіны. Хацелася б пажадаць Серафіну Міхалеўскаму далейшых творчых посьпехаў, плённу і здароўя.

Юрась Зялёвіч, Пружана

ПАД СПОДАМ Плястыкавыя патрыёты

Прайшло няшмат часу з тае пары, як дзьве праўрадавыя моладзевыя арганізацыі зьліліся ў адзіную структуру пад супольным назвам БРСМ. Не пасьпелі актыўнасьці новага СэМу ачوماцца пасья пасьпешлівага аб'яднаньня, як «камавольскія» правадыры і правадырчыкі распачалі актыўныя захады па вэрбоўцы ў свае шэрагі недасьведчаных юнакоў. Нельга было чакаць, што моладзь масава праявіць «грамадзянскую сьведомасьць» і кінецца штурмаваць мясцовыя гаркамы БРСМ, усёй душой прагнуць займець адмысловы плястыкавы білет, які б пераканаўча сьведчыў пра твой патрыятызм і шчырую любоў да ўлады. Таму кіраўнікі мазырскага камітэту вышэйзгаданай арганізацыі адразу ўзялі быка за рогі і, карыстаючыся падтрымкай мясцовае вэртыкалі, пачалі ціснуць на гарадзкія навучальныя ўстановы. Схема дастаткова простая:

адміністрацыі школ, атрымаўшы загалі зьвержу, ва ўльтыматўнай форме заяўляюць вучням пра жыцьцёвую неабходнасьць запісацца ў БРСМ. Распавесць, што гэта такое і з чым яго ядуць, абяцаюць пасья ўступленьня. Маўляў, ты спачатку запішыся, а там усё патлумачаць.

Ня ў лепшым становішчы апынуліся і студэнты Мазырскага пэдуні-вэрсытэту, адзінай у горадзе ВНУ. БРСМаўская навала не абышла і іх. Асабліва не пашэнціла тым, хто жыве ў студэнцкім інтэрнаце: за адмову далучыцца да агульнай масы «патрыётаў» з крывава-зялёнымі пасьведчаньнямі пагражаюць высяленьнем. Калі ўлічыць, што ў правілах пражываньня замацаваны суровы, амаль казарменны рэжым, дастаткова любога нязначнага парушэньня, каб страціць дах над галавой. То бок знайсці падставу для выгнаньня непаслухмянага студэнта

зусім няцяжка.

Агіткампанія праходзіць у найлепшых традыцыях савецкага часу. БРСМаўскія кіраўнікі пляскаюць у ладкі ад захапленьня, марачы пра прасоўваньне па службовай лесьвіцы за «рэзультатўную работу з маладзёжу». Хоць вынікі іхнай працы даволі сумнеўныя. БРСМ папаўняецца абсалютна безьдэйнай моладзёзю, якая ў выпадку чаго й пальцам не варухне ў падтрымку сучаснага рэжыму.

Абурае нахабства, зь якім улада цьсьне на моладзь. Вядома, што глум з чалавечэ асобы — даволі тыповая для нашай рэчаіснасьці зьява. Але што замінае маладым людзям праігнараваць захады рэжыму, накіраваныя на ўсталяваньне татальнага кантролю над навучэнцамі, і не ісьці паслухмяна, як тыя авечкі, на БРСМаўскім павадку?

Янка Мазырскі

Палітычны расклад—2003 і пэрспэктывы—2006

Працяг са старонкі 7.

Дарма што прыход да ўлады апазыцыі найбольш імаверны акурат у выбарах «без Лукашэнка», якраз такія выбары найхутчэй справаюць імкненьне асобных плыняў у яе лагэры да выкананьня вузкапартыйнага мінімуму. Вырашыўшы, што галоўная мэта (скіданьне Лукашэнка) ужо дасягнутая, апазыцыя можа адразу ж дэінтэгравацца, спрабуючы прыстасавацца з максымальнай выгадай да новых палітычных рэаліяў. Замест барацьбы за ўладу — зоймуцца барацьбой за ўдзел у ёй. Максымум, што тады чакае Беларусь, — яшчэ больш звыродлівая вэрсія расейскай ці ўкраінскай «кіраванай дэмакратыі».

Нарэшце, выбары з удзелам Лукашэнка ў 2006 г. — найдраматычнейшы сцэнар разьвіцьця падзеяў. У ім ня будзе месца намэнклятуры: як паказалі выбары-2001, любы апаратчык, які насмеліцца кінуць выклік галоўнаму і адзінаму кандыдату ад улады, аўтаматычна пераходзіць у шэраг бьлых. Удзел у выбарах адзінак, якія спрабуюць за-

мяніць сваімі амбіцыямі адсутнасьць палітычных і арганізацыйных рэсурсаў, беспэрспектыўны, і гэта, як і ўлетку 2001 г., хутчэй за ўсё скончыцца ўжо на стадыі рэгістрацыі кандыдатаў. А значыць, такія выбары найхутчэй пройдуць па мадэлі супрацьстаяньня «ўлада—апазыцыя». Барацьба пойдзе на выжываньне, а стаўкай будзе не прэзыдэнцкі фатэль, а лёс палітычнага рэжыму.

Ці абгрунтаваны спадзевы, што выбары ў фармаце «Лукашэнка супраць апазыцыі» прывядуць да кардынальнай зьмены палітычнага раскладу ў краіне? У сацыяльным кантэксьце, што складаецца ў Беларусі, такое разьвіцьцё падзеяў цалкам магчыма. Аднак такая магчымасьць будзе рэалізаваная толькі тады, калі апанэнты ўлады канчаткова зразумеюць: выбары, што адбываюцца пад патранажам рэжыму, не выконваюць ролі рэкрутаваньня і зьмены палітычных элітаў, што пазбаўляе сэнсу вузкапартыйны ці пэрсанальны фармат удзелу ў іх.

Апазыцыя можа дзейсна выкарыстаць выбары паводле лукашэнкаў-

скіх правілаў толькі ў двух выпадках: калі падчас удзелу ў іх робіцца акцэнт на інфармацыйнай кампаніі дзеля пашырэння ўплыву ў грамадзтве або калі выбары выкарыстоўваюцца як першапачатковая стадыя мабілізацыі грамадзтва дзеля актыўнага вулічнага палітычнага ўзьдзяньня (як у Сэрбіі ў 2000 г.). Апанэнты ўладаў ня здолеюць дасягнуць ніводнай мэты кампаніі ў выпадку, калі іх удзел у выбарах будзе суправаджацца ўнутрыапазыцыйнай канкурэнцыяй. На жаль, кіраўніцтва асобных партыяў пакуль схіляецца акурат да такога фармату ўдзелу ў будучых парламэнцкіх ды прэзыдэнцкіх выбарах. Гэта нясе пагрозу таго, што і наступныя выбарчыя кампаніі стануць чарговым практыкаваньнем правінцыйнага аўтарытарызму, якому апанэнты ўлады ня здолеюць супрацьстаяць. Альтэрнатывай такому самагабнаму для апазыцыі варыянту паводзінаў можа быць толькі рэанімацыя брэнду «дэмакратычна апазыцыя» як увасабленьня рэальнай альтэрнатывы аўтарытарнай уладзе.

Сяргей Астравец

«Фантамас» на мяне адзначна зрабіў уплыў. Днямі глядзеў крыху прызабытую стужку. Мне ўжо ў маленстве вельмі падабаўся журналіст. І ягоная бляндка. Спрытны, моцны, фэйны журналіст. Які нічога не баіцца. Загарэлы і элганцікі. Праўда, пінжакоў і гальштукаў, як ён, я апошнімі часамі амаль не нашу. Адаю перавагу адзеньню і вопратцы крыху ў стылі military, крыху safari. Колеру хакі, розных адценняў зелянкавага, карацей green-mix. Хаця цьвідавыя рэчы ў ягоным стылі мне таксама па-ранейшаму падабаюцца.

Прыгожы несавецкі Парыж, Рым, Шатляндія, замак сапраўдны! Люблю замкі. Гэта таксама, між іншым, зрабіла ўражаньне. Неўзабаве я на свае вочы ўбачыў фэйны гарады і мястэчкі. Пастаяў насупраць Брандэнбургскай брамы, жыў у доме пад дахоўкай, сьцены якога зарасьлі плюшчом. І сёння жыў у нягоршым горадзе, найменей савецкім. Я стаў журналістам і ажаніўся з бляндкай. Такія мае вынікі. Хоць нельга сказаць, што я ставіў сабе мэты ды імкнуўся іх дасягнуць. У жыцці гэта выглядае трохі інакш. Мэта, хутчэй нават мара, а дакладней — жаданьне, памкненне сьпеліцца ў табе, брыняе, як зерне ў прадчуваньні прадвесня, сяўбы.

Першую сваю газету я выпусціў у трэцій ці чацьвертай клясе. Тыя два гады наша кляса месцілася на першым паверсе, ад уваходу — налева, вокнамі ў двор. Гэта была старая нямецкая школа, якую калісьці наведвалі дзеткі будучых асаў люфтвафэ. Ад яе недалёка было да вайсковага аэрадрому. Пры адсутнасці ў мяне цягі да публічнасці я міжволі зрабіў першы крок менавіта ў гэтым напрамку. Першая мая газета была насыценная. Задума і ажыццяўленьне належалі асабіста мне. Ніхто не даручаў. Кляснай настаўніцы хапіла разуменьня і талерантасці, каб дазволіць мне прышпіліць да сьцяны нікі не плянаваны рукапісны орган.

Сядзячы на ўроках, я, павярнуўшы галаву, мог разглядаць свой твор. Не выключваю, што настаўніца магла параіцца з маёй мамай — яна таксама працавала ў школе і яе кабінэт быў у правым крыле. Мама навучала нас старажытнай гісторыі: Бабілён, Эгіпэт, паветраныя сады Сэміраміды, Хамурапі, піраміда Хеопса, сьфінксы. Гліняныя таблічкі зь пісьмёнамі, папірусы. Нас перавялі на другі паверх у правае крыло. Глядзець на вуліцу, ды яшчэ зверху, цікавей, чым на задворкі. Я працягваў рабіць сваю газетку, настаўнік маляваньня ставіў мне пяцёркі.

Затым мы пераехалі. Новы дом, новая школа, кляса. Мая новая газета была пра паштовыя маркі. Яна

Друкарка

таксама вісела на сьцяне ў клясе, якая была выцягнутая, як кішка, парты стаялі толькі ў два шэрагі. У мястэчку не было самалётаў, у ім месцілася калісьці сухаземная стаўка вэрмахту. На ўроках мы перасылалі адзін аднаму лісты з васковым пячаткам. Адбывалася гульня ў часы, калі яшчэ не існавала газэт. Але ў мястэчку выходзіла газетка «Воздушный часовой», рэдакцыя — побач з школай. Сын рэдактара быў маім аднаклясьнікам. Запомніўся маленькім, прышчавым, шпэтным малдаванінам. Даволі га...істы, вельмі ганарыўся сваім бацькам, любіў выхваляцца. Даўся мне ў знакі. Я аднойчы яму з злосьцю сказаў: што мне твой бацька, я, можа, сам стану рэдактарам, калі захачу. Хоць я ім ужо быў.

Савецкі кінафільм «Журналіст» на мяне асаблівага ўражаньня не

зрабіў. Глядзеў яго, сядзячы на ровары, каб не стаяць. Лавак на ўсіх не хапала. Цёмны-цёмны і вельмі цёплы жнівеньскі вечар, у чорным небе малочны прастанутнік экрану, жоўты конус дрыготкага сьвятла з кузуркамі, пылам і тытунёвым дымам. Рэзкія мэталёвыя галасы, якія далёка чутно ўначы. Неабмежаваныя сьценамі залі эмоцыі гледачоў. Асабліва калі журналісту пашанцавала трапіць некуды ў Стакгольм і ў закусачнай, жуочы стэйк, ён кідаў манэтку ў шчыліну аўтамата з стрыптызэркай.

Мы зноўку зьмянілі месца жыхарства. Горад зь іншай мовай, з гатычным касьцёлам з высознай званіцай. Вельмі падобны да Фары Вітаўта. Адрозна ад яе, ён захаваўся. Людзі захавалі. Назва мясцовай газэты гучала па-загранічнаму, але ў перакладзе была звычайнай савецкай. Сваю газетку я назваў інакш. Мы рабілі яе зь сябрам, які меў мянушку Белы. Дакладней, сталай назвы не было. Мне падабалася зьмяняць шылды. «Стальное вымя» і ў гэтым жа духу. Мы сядалі ззаду і рабілі газетку на ўроках, а затым пусквалі яе на партах. Пазьней я даведаўся, што нашыя дзяўчаты адразу вырашылі: быць мне журналістам.

Хаця сам я тады ня ведаў, што мне болей падабаецца. Я слухаў музычныя праграмы радыё «Люксембург» і некаторыя іншыя. Я хацеў быць дыск-жакеем, як Майк. Стачытваць лісты з усяе Эўропы і ставіць «Far far away» і «Bohemian rhapsody». Гэта было немагчыма. Я пісаў свае, абавязкова сьмешныя тэксты і запісаў на магнітафонную стужку ўласныя радыёпраграмы, як і належыць — з музычнымі ўрыўкамі. І я заўсёды марыў аб друкарцы. Нічога іншага я не хацеў так, як толькі мець яе. Прачытаў з зайздрасьцю ў Агаты Крысьці пра ейную друкарку.

У войску быў выбар наконт сувязі — нэрваў арміі. Выбраў тэлеграф,

каб навучыцца друкаваць. Цяжкія няўклонныя гаргары з клявіятурай і шпуляй з папяровай стужкай пры баку. У падземным бункеры адбівалі радкі лічбаў, наклеіваючы на тэлеграфныя блянкі. Паведамлялі пра рух паветраных цэляў. Разам з прыяцелем пачалі выпускаць ротную насьценную газету. Стаў друкавацца ў армейскай. Паступіў на журналістыку ва ўнівэрсытэт. Маленькі выкладчык з захапленнем тлумачыў, што лінатып — нагэтулькі разумная машына, што, каб трапіла да афрыканскіх тубыльцаў, яны б конча маліліся ёй, як боству.

Купляў розныя газэты — ад югаслаўскіх «Борбы» і «Палітыкі», польскіх «Жыця Варшавы», «Трыбуны Люду» да «Дэйлі Ёкер» і «Юманітэ-Дыманш». «Прафэсія: рэпарцёр» Антаніні, якую мы праходзілі, уразіла. Часова меў антыкварны рэмінгтон. Пры канцы набыў югаслаўскую друкарку. Якая, на жаль, цяпер на пэнсіі. Напісаў дэплёмную пра няўлоўную газету «Свабода». Марыць пра якую не выпадала. Адно ў далёкай вёсцы адшукаў дом, дзе яе маглі нават не надрукаваць — адбіць на шапірографе. На вайсковых зборах выпускаў па-беларуску ўзводны баявы лісток, пачаў з яго накладам таямніча зьнік з казармы.

Трапіў у горад, дзе калісьці, яшчэ ў каралеўскія часы выходзіла першая газета. «Газета Гродзенская» на тагачаснай дзяржаўнай мове. Я прыглядаўся, прыслухоўваўся да старых мураў. З друкарнай таямніцаў не было, яна месцілася за высокім, сёння турэмным мурам. Саму газету ўявіць было цяжэй. Знаёмства з навінамі, чытаньне свежага нумару — з гэтым, наадварот, прасьцей. Я ўяўляў магнату з газэтным паасобнікам за ранішняй кавай, газету ў аўстэрый, абмеркаваньне сьвецкіх і палітычных навінаў у салёне за картамі. Сам кароль даваў

парады рэдактару — пра што лепей не пісаць.

У мяне ў суседнім пакоі сядзеў сапраўдны цэнзар. Яны зьмяняліся, але мелі аднолькавае аблічча бульдогаў. Жыцьцё і праца складаліся з абмежаваньняў. Часьцей негалосных. Хоць самі цэнзары мелі зашмальцованыя грасбухі з пералікам забаронаў — пра што не пісаць. Бяз цэнзарскай пячаткі ніякі рэдактар ня здолеў бы падпісаць да друку нумар. Ніякі друкар ня ўзяўся б яго матрыцаваць і друкаваць. Што там каралеўскія часы! Газэта ганарліва выводзіла свой радавод ад «Освободжённай Беластока». У друкарні па-ранейшаму надзейна працавала машына з даваеннай эпохі, з лічбамі выпуску, здаецца, «1935».

Каралеўская газэта, ды «Мужыцкая праўда», ды «Свабода» — думкі аб іх выклікалі рамантычны настрой. Неспадзявана надыйшоў час Пагоні і бел-чырвона-белага сьцяга. І рашчэньня зьмяняць газэтную шылду. І мастак намалюваў яе, прыбраўшы савецкі ордэн. Атрымалася ў стылі брытанскіх штотдзеньнікаў. А-я-яй, зьямантаваў вялікі працавінік, «Праўда» — вышэй за ўсё, без яе нельга! А менавіта гэце здэвальванае слова з шылды хацелі выкінуць, вярнуўшы назву каралеўскіх часоў. Не атрымалася. А начальнік потым загінуў. Абараніўшы «праўду».

Час «Свабоды», «Пагоні» з конным рыцарам ды іншых маіх газэт. Усе яны ў архіве, усе забароненыя. Мой газэты канвэр спынены. Свабода слова зноўку стала падазронным словазлучэньнем. Засталася адно нібы-«праўда». Ты марыў стаць журналістам, каб увесь «Парыж» зачытваўся тваімі паведамленьнямі, ты марыў аб газэтным канвэры абавязкова з каларовымі выданьнямі, бяз чорна-белых і шэрых. Вазьмі паглядзі яшчэ раз «Фантамаса».

Газэта Тызэнгаўза

Сябры Гарадзенскай філіі Беларускай асацыяцыі журналістаў адзначылі свой Дзень друку. 23 траўня 1776 г. у Горадні пачало выдавацца першае друкаванае выданьне на тэрыторыі Беларусі — «Gazeta Grodzieńska».

Выходзіла яна па-польску раз на тыдзень (у чацьвер) на дзвюх старонках памерам 20x15 см. Кароль Станіслаў Аўгуст Панятоўскі нават даслаў з нагоды газэты незадаволеннае пісьмо тагачаснаму гарадзенскаму старосту Антонію Тызэнгаўзу. Заўважыў, што трэба пазьбягаць «дрэннага пісаньня», і рэкамендаваў

вызначыць асобу, «якая мела б абавязак складаць кожны нумар і потым паказваць газету Вяльможнаму Пану перад друкам». Бюлетэнь пераказваў палітычныя навіны з усяго сьвету, паведамляў пра жыцьцё каралеўскага двара ў Варшаве, зьмяшчаў урадавыя аб'явы, адлюстроўваў мясцовыя падзеі.

Пра гэта, а таксама пра справы журналісткія згадвалі 23 траўня на паседжаньні Павал Мажэйка, Анджэй Пісальнік, Мікола Маркевіч, Валеры Задала, Ніна Палуцкая, Сяргей Астраўцоў.

Антон Лабовіч, Горадня

● П Р И В А Т Н Ы Я А Б В Е С Т К И ●

Ні абвестак, ні жартаў...

...ня будзе, калі Вы не падпішацеся на «Нашу Ніву». бо «Наша Ніва» — незалежная газета, Ваша газета — выходзіць толькі на Вашы грошы. Кошт падпіскі не павялічыўся. Гэта 2043 рублі на месяц звыклым чынам і 1360 рублёў пры падпісцы на шапік «Белсаюздруку» для менчукоў. Сярод падпісчыкаў на 2-е паўгодзьдзе праводзіцца розыгрыш каштоўных прызоў. Галоўны приз — падарожжа на Балтыйскае мора. Дасылайце копіі сваіх падпісных абанэмэнтаў (на ўсё паўгодзьдзе). Наш адрас: а/с 537, 220050, Менск. Апошні дзень падпіскі — 20 чэрвеня. Розыгрыш прызоў — 1 ліпеня. Падпісны індэкс **63125**. Дык падпісвайся!

Адказы на пытанні крыжаванкі, зьмешчана ў №19.

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ: 9. Парадокс. 10. Курапаты. 11. Партыя. 12. Пуп. 13. Гідрыд. 14. Парк. 15. Барытон. 17. Кіно. 18. Нафталін. 20. Рызыконт. 22. Пазытрон. 25. Гарэлава. 27. Шарм. 29. Сусвет. 30. Мыта. 31. Уганда. 33. Дар. 34. Бэнзын. 35. Прысмакі. 36. Эстэтыка.

ПА ВЭРТЫКАЛІ: 1. «Панарама». 2. «Тартак». 3. Доля. 4. Асыпірын. 5. Скіпэтар. 6. Круг. 7. Сподак. 8. Стрыхнін. 15. «Беларус». 16. Назарэт. 19. Тры. 21. Кол. 23. Авангард. 24. Наседкін. 25. Гувэрнэр. 26. Вытрымка. 30. Манэта. 32. Апал. 34. Бэта.

СТАРАЖЫТНЫ ГУМАР

***

У антычнай Грэцыі Сакрат быў вядомы як чалавек, што вельмі паважае веды, навуку. Адночы спаткаўся яму знаёмы і сказаў:

— Сакрат, маю паведамць нешта пра твайго сябра.

— Пачакай, — адказвае Сакрат, — перш ты мусіш прайсці Трайны фільтравальны тэст.

— Трайны фільтравальны тэст?...

— Так, — працягвае Сакрат. — Першы фільтар завецца Ісціна. Ці ты абсалютна ўпэўнены, што тваё паведамленьне ёсьць ісціна?

— Не, — адказвае знаёмы. — Я толькі чуў пра гэта і...

— Дык ты дакладна ня ведаеш, ці гэта ісціна, ці не. Тады возьмем другі фільтар пад назваю Дабро. Ці ёсьць тое, што ты хочаш распавесці пра майго сябра, добрым?

— Не, наадварот...

— Ага, — працягвае Сакрат, — ты хочаш сказаць мне нешта благое пра яго, але ня ўпэўнены, ці праўда гэта. Трэці фільтар завецца Карыснасьць. Тое, што ты збіраешся мне сказаць, зьяўляецца карысным?

— Ды не.

— Ну і нашто мне тады гэта ведаць? — падсумаваў Сакрат.

Гэта паказвае, чаму Сакрат быў гэтак вы-

датным філэзафам. Гэта паказвае таксама, чаму Сакрат гэтак ніколі і не даведаўся, што ягоная жонка здраджвае яму з найбліжэйшым сябрам.

***

Адночы да мудрага цара Салямона прыйшлі дзьве кабеты, цягнучы з сабою хлопца. Адна кажа: «Вось гэты маладзён абяцаў ажаніцца з маёй дачкою». Другая: «Не! Ён абяцаў маёй дачцэ!»

Яны пачалі сварыцца, цягнучы хлопца кожная да сябе, аж пакуль цар не запатрабаваў цішыні: «Прынясеце мне найвастрэйшы меч, і я расьсяжу яго на дзьве паловы. Кожная з вас атрымае сваё». — «Так, гэта будзе справядліва», — кажа адна з жанчын. Але другая папрасіла: «О, Ваша Наймудрэйшая Мосьць! Ня дайце праліцца нявіннай крыві! Хай бярэ яго дачка той жанчыны».

Мудры цар Салямон не вагаўся ні хвіліны. «Хлопец павінен ажаніцца з дачкою першай кабеты!» — абвесьціў ён. «Але ж гэтая жанчына пагадзілася, каб яго пасеклі на кавалкі!» — закрычалі прыдворныя.

«Дакладна, — пагадзіўся мудры Салямон. — Гэта даказвае, што яна — выдатная цешча!»

Пераклаў з эспэранта Зьміцер Лапцёнак

ЛЕТНІК

Запрашаем летам у найлепшы археалагічны летнік «Палытыда». Незабыўны адпачынак. Т.: 8-029-646-90-99. E-mail: palatida@mail.ru

Шукаю паважае таварыства на вандроўку ў канцы чэрвеня па паўночна-заходняй Беларусі. Т.: 8-029-626-59-96

Маладафронтаўцы! Заяўкі на ліпенскі летнік можна дасылаць у Менск праз www.mfront.org

ВІТАНЬНІ

Любую жонку і ласкавую матулю Галінку Кулікоўскую віншуюць з Днём народзінаў! Зычым моцнага здароўя і выдатнага настрою! Ты ў нас самая лепшая! Сяргей, Якіма і Кастусік

Зьміцер Дашкевіч, ты сапраўдны маладафронтавец! 14 траўня — гэта было крута. Горад наш! МФ

КАНТАКТЫ

Мянчук (41/170/55) з в/а, бяз шк/зв, пазнаёмлюся з жанчынай бяз шк/зв для стварэньня беларускамоўнай сям'і. А/с 6, 220012, Менск

Навуковая канфэрэнцыя БГТ «Праблемы тэрміналогіі беларускай навуцы» адбудзецца 31.05—1.06 на гістфаку БДУ

30 траўня, у чацьвертую гадавіну катастрофы на Нямізе, а 19-й адбудзецца імша ў Чырвоным касцёле — у памяць аб ахвярах. Калі ласка, прыходзьце крыху раней

Бацькі, якія хочаць павесці сваіх дзяцей у беларускамоўную пачатковую клясу, тэлефануйце. Т.: 288-23-52 (з 12.00 да 18.00), 288-68-91 (Ігар), 215-84-09 (Альсё, пасьяла 20.00)

Кожны дзень у 17.30 і кожную нядзелю а 15-й у Горадні ў Фарным касцёле адбываецца беларуская імша

Уніяцкае набажэнства ў Горадні — кожную нядзелю а 10.00 на вул.Кірава, 32а (каля Кірава, 10)

Увага! Месца збору Менскага Маладога Фронту мяняецца.

ца. Т.: 239-65-26 (Павал, Аляксей), 232-54-58 (Зьміцер)

Ці плянуе «НRM» наведаць Слуцк? Піт, мы цябе чакаем на Радзіме. Случаі

Стварайма беларускі сайт заўзятараў «AC Milan». Найлепшы клуб у свеце павінен мець найлепшы сайт у свеце. Дзе вы, вэб-майстры-аднадумцы? Ужо даўно трэба нешта рабіць. E-mail: baradzied@tut.by

Запрашаем да супрацоўніцтва. Сябры Кансэрватыўна-Хрысьціянскай партыі — БНФ. А/с 15, Горадня, 230006

Адкрыў спосаб дзяленьня на нуль. Аматараў матэматыкі прашу адгукнуцца. Буду рады абмяняцца думкамі. Т.: 245-57-62

КНИГІ, МУЗЫКА

Уся гарадзенская сцена, касэты і кампакты беларускіх гуртоў на сайце <http://michelson.by.ru>. Замова ў Горадні: а/с 62, 230003, Горадня-3. Т.: 8-029-640-46-36, пэйдж. (у Горадні): 73-00-00, аб. 127302

Беларускія кнігі, часопісы, аўдыёкасэты, CD у Наваполацку. Т.: 52-93-57

Навіны Гарадзенскай музыкі, касэты і кампакты, кашулькі і кніжкі. Гэта <http://michelson.by.ru>. Замаўляй і чытай! У Горадні: а/с 62, Горадня-3, 230003. Пэйдж. 273-00-00, аб. 127302

Беларускія кнігі, CD, аўдыё і відэа можна набыць у Гомелі на пл.Паўстанья штонядзелю да 13.00

Куплю кнігу Дж.Бэрдоў «Эканоміка. Ч.1. Мікраэканоміка» (беларускі варыянт). Т.: (01515) 21-3-43

Pradam «Narodny Albom». Т. (у Мадзілёве): 45-54-50

ПРАДАМ

Якасныя жаночыя туфлі 36-га памеру, б/к, чорныя, закрытыя, абкас 9 см. Нядрага. Т.: 8-029-689-87-65

Новую пральную машыну «МАРА СМ-25». Т.: 236-43-08 (вечар), 8-029-636-43-08. Вольга

Клей для пліткі, кіт, тынкоўку, рубэройд. Т.: 224-75-21, 8-029-756-45-78

● Н О В Ы Я К Н І Г І , Д А С Л А Н Ы Я Ў Р Э Д А К Ц Ь Ю ●

Ажэшка Э. Над Нёманам: Раман / Пераклад з польск., камэнт. А.Бутэвіча; Прадм. У.Казьберука. — Менск: Мастацкая літаратура, 2003. — 444 с.: іл.

У рамана, напісаным Элісай Ажэшкай у 1887 г. у Горадні, гучыць водгулле паўстаньня Каліноўскага. На беларускую мову твор перакладзены ўпершыню. Цана выданьня — 2850 руб.

Арлоў У. Ордэн Белай Мышы: Аповесці, апавяданьні. — Менск: Мастацкая літаратура, 2003. — 301 с.: іл. Наклад — 2500 ас.

Зборнік прозы Ўладзімера Арлова склалі новыя й ужо вядомыя чытачу творы з цыклу «Полацкія апавяданьні», а таксама «Сібірская аповесць», «Маша й мядзведзі», «Краявід з мэнталавым пахам», «Genius loci» ды вострасюжэты «Ордэн Белай Мышы», паводле якога названая кніга. У афармленьні выданьня скарыстаныя працы Аляксея Марачкіна.

Выбары ў мясцовыя саветы дэпутатаў Рэспублікі Беларусі 24 скліканьня: Факты й камэнтары / Аўт.-склад. А.Бяляцкі, В.Стэфановіч, У.Лабковіч. — Менск, 2003. — 140 с.: іл. Наклад — 299 ас.

Гэтае выданьне створана на падставе матэрыялаў, што сабралі назіральнікі з рэгіянальных аддзяленьняў Праваабарончага цэнтру «Вясна».

Жывавіц барока Беларусі: Альбом / Аўт.-склад. Н.Высоцкая. — Менск: Беларуская энцыклапедыя, 2003. — 304 с.: іл.

Выдатна аформленае вялікафармацыйнае выданьне знаёміць з творами беларускага барочнага жывавіц — карцінамі ды іконамі, што заховаюцца сёньня ў музэях Беларусі і іншых краінаў. Як стылістычны кірунак барока праіснавала на беларускіх землях з канца XVI да канца XVIII ст. і сталася адным з найбольш яркіх этапаў у разьвіцьці нацыянальнага жывавіц. Менавіта з пэрыядам барока звязанае фармаваньне самабытнай школы беларускага іканавіц. На кожны з пададзеных у кнізе твораў прыводзіцца каталёжны зьвесткі, дзе-нідзе з кароткімі гісторыка-мастацтвазнаўчымі заўвагамі. Выданьне зьмяшчае слоўнік жывавіцкаў XVI—XVIII ст., слоўнік тэрмінаў ды сыліс выставаў старажытнага мастацтва Беларусі 1919—2003 г. Прыдаць альбом можна ў «Цэнтральнай кнігарні», «Сьветачы», «Кнігарні пісьменьніка», «Акадэмікзе». Цана — 50 тыс. руб.

Запісы-26 / Беларускі інстытут навукі й мастацтва. — New York—Менск, 2003.

Бінімаўскі пэрыядык існуе ўжо болей за паўстагодзьдзе. З гэтае нагоды 26-ы выпуск выданьня друкуе поўны зьмест «Запісаў» за 1955—2001 г., з дапамогай якога можна прасачыць кірункі дзейнасьці Інстытуту і праблематыку ўзьнятых за 50 гадоў беларусазнаўчых пытаньняў. У рубрыцы «Тэксты» публікуюцца дасьледчыя матэрыялы Віржыні Шыманец, прысьвечаныя драматургі Францішка Аляхновіча, ды артыкул Лявона Юрэвіча «Сьмерць у люстэрку беларускай літаратуры». Гістарычна-аналітычная частка часопісу пададзена публікацыямі пра беларускае школьніцтва на Віленшчыне (Анатоль Трафімчык), дзейнасьць Лява Акіншэвіча па вывучэньні беларускага казацтва (Генадзь Сагановіч) і інш. У рубрыцы «Літаратура» — апавя-

даньне Янкі Юхнаўца «Летні адпачынак».

Синчук И. Клады Беларусі: Законодавельства і практика. — Менск: РУП «Менсктыпраект», 2003. — 56 с.

Аўтар брашуры разглядае прававую базу ды існае ў краіне становішча з паступленьнем скарбаў на дзяржаўнае захаваньне. Асобныя старонкі выданьня прысьвечаныя «юрыдычна-прававой» гісторыі скарбаў, знойдзеных на тэрыторыі Беларусі ў XIX—XX ст. У дадатку зьмяшчаюцца вытрымкі з асноўных заканадаўчых дакумэнтаў, датычных адносінаў паміж шчаслівым скарбазнаходнікам ды прадстаўнікамі дзяржавы. Наклад выданьня — 500 ас.

Шульман А. Остров Релеса. Віцебск: УПП «Віцебская абласная друкарня», 2003. — 96 с. Наклад 116 ас.

Нарысы рэдактара віцебскага часопісу «Мішпоха» выданыя да 90-гадовага юбілею найстарэйшага габрэйскага паэта Беларусі Гірша Рэлеса.

Там зьмешчаныя таксама вершы Г.Рэлеса ў перакладах Р.Барадуліна, Д.Сімановіча і інш. У кнізе багата здымкаў і памылак друку. Паэт Генах Шведзік названы «Генрыхам» і г.д.

Ryszard Radzik. Kim są Białorusini? — Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, 2002. — 244 s.

Люблінскі прафэсар-беларусіст сабраў пад адной (чырвонова-зялёнай з арнамэнтам) вокладкай тэксты, пісаньня ў 1995—2002 г. Пераважна яны датычаць Беларусі, беларускасьці і беларусаў у XX ст. і разьбіраюць праблемы беларускай нацыянальнай і дзяржаўнай сьвядомасьці, культурных арыентацыяў.

Тацяна Вабішчэвіч

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:
З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914), Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевіч, У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі	Наста Бахшанская
галоўны рэдактар	Андрэй Дынько
выпускны рэдактар	Сяргей Ерш
карэктар	Сяргей Петрыкевіч
карэктарка	Галіна Рабянкова
нам. галоўнага рэдактара	Андрэй Скурко
тэхнічны рэдактар	Андрэй Чык
выдавец і заснавальнік	Фонд выданьня газэты «Наша Ніва»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Менск, а/с 537
Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32.
E-mail: nn@promedia.by
On-line: www.nn.by

© НАША НИВА. Спасьліка на «Нашу Ніву» абавязковая. 8 палос фарматам А2. Друкарня РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». Менск, пр. Скарыны, 79. Рэдакцыя не нясе адказнасьці за зьмест рэкламных абвестак. Кошт свабодны. Пасьведчаньне аб рэгістрацыі прыяўдзенага выданьня № 581 ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусі. Юрыдычны адрас: г. Менск, вул. Калектарная, 20а, п. 2а.

Наклад 3514.

Нумар падпісаны ў друку 28.05.2003.

Замова № 2752.

Рэдакцыйны адрас: Менск, Калектарная, 20а/2а

Наша Ніва КУПОН БЯСПЛАТНАЙ ПРывАТНАЙ АВВЕСТКІ

Запоўніце гэты купон, і мы надрукуем Вашу абвестку (ня больш за 15 словаў) бясплатна. А/с 537, 220050, Менск.

Тэкст _____

Імя і прозьвішча _____

Адрас, тэлефон _____